

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI
(pierwsza izba w składzie powiększonym)

z dnia 11 maja 2005 r. *

W sprawach połączonych T-111/01 i T-133/01

Saxonia Edelmetalle GmbH, z siedzibą w Haslbrücke (Niemcy), reprezentowana przez adwokata P. von Woedtkego,

,
strona skarżąca w sprawie T-111/01,

oraz

J. Riedemann działający w charakterze zarządcy sądowego spółki **ZEMAG GmbH** w likwidacji, z siedzibą w Zeitz (Niemcy), reprezentowany przez adwokata U. Vahlhausa, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca w sprawie T-133/01,

* Język postępowania: niemiecki.

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez V. Kreuschitza oraz V. Di Bucciego, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2001/673/WE z dnia 28 marca 2001 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Niemcy na rzecz EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG przekształconej w Lintra Beteiligungsholding GmbH wraz ze spółkami Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonía Edelmetalle GmbH oraz Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) (Dz.U. L 236, str. 3),

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(pierwsza izba w składzie powiększonym),

w składzie: B. Vesterdorf, prezes, M. Jaeger, P. Mengozzi, M.E. Martins Ribeiro i F. Dehousse, sędziowie,

sekretarz: D. Christensen, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 czerwca 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

- 1 Artykuł 87 ust. 1 WE stanowi:

„Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w niniejszym traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.

- 2 Artykuł 88 ust. 2 WE przewiduje:

„Jeśli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag, że pomoc przyznana przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu artykułu 87, lub że pomoc ta jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane państwo w terminie, który ona określa [...]”.

3 W dniu 22 marca 1999 r. Rada wydała rozporządzenie (WE) nr 659/1999 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. [88] traktatu WE (Dz.U. L 83, str. 1).

4 Zgodnie z brzmieniem art. 1 lit. g) rozporządzenia nr 659/1999, „pomoc świadczona niezgodnie z przeznaczeniem” oznacza „pomoc, wykorzystaną przez beneficjenta z naruszeniem decyzji podjętej na podstawie art. 4 ust. 3 lub art. 7 ust. 3 lub 4 niniejszego rozporządzenia”, to jest z naruszeniem bądź decyzji o niewnoszeniu zastrzeżeń do przyznania pomocy, bądź decyzji uznającej pomoc za zgodną ze wspólnym rynkiem, do której mogą być, w danym przypadku, załączone warunki oraz obowiązki.

5 Artykuł 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi:

„Decyzja o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia zawiera podsumowanie odpowiednich kwestii faktycznych i prawnych, wstępną ocenę Komisji odnośnie do charakteru pomocowego proponowanego środka i określa wątpliwości co do jego zgodności ze wspólnym rynkiem. Decyzja wzywa zainteresowane państwo członkowskie i inne zainteresowane strony do przedstawienia uwag w wyznaczonym terminie, który zwykle nie przekracza jednego miesiąca. W należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może przedłużyć wyznaczony termin”.

6 Stosownie do art. 10 rozporządzenia nr 659/1999:

„1. W przypadku gdy Komisja posiada informacje pochodzące z niezależnego źródła, dotyczące domniemanej pomocy przyznanej bezprawnie, bada informacje bezwzględnie.

2. W przypadku gdy to konieczne, Komisja występuje do zainteresowanego państwa członkowskiego z wnioskiem o udzielenie informacji. W art. 2 ust. 2 i art. 5 ust. 1 i 2 stosuje się *mutatis mutandis*.

3. W przypadku gdy pomimo ponaglenia wystosowanego zgodnie z art. 5 ust. 2 zainteresowane państwo członkowskie nie dostarcza wnioskowanych informacji w terminie wyznaczonym przez Komisję lub jeżeli dostarcza informacje niekompletne, Komisja może w formie decyzji wymagać dostarczenia informacji (zwanej dalej »nakazem udzielenia informacji«). Decyzja określa, jakie informacje są wymagane, i wyznacza stosowny termin, w jakim informacje te mają zostać dostarczone”.

7 Artykuł 13 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 przewiduje:

„Badanie pomocy, która mogła zostać przyznana bezprawnie, skutkuje decyzją na podstawie art. 4 ust. 2, 3 lub 4. W przypadku decyzji o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia postępowanie zostaje zakończone w drodze decyzji, podjętej zgodnie z art. 7. Jeżeli państwo członkowskie nie zastosuje się do nakazu udzielenia informacji, decyzja zostaje podjęta na podstawie dostępnych informacji”.

8 Artykuł 14 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi:

„1. W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji pomocy od beneficjenta [...]. Komisja nie wymaga windykacji pomocy, jeżeli byłoby to sprzeczne z ogólną zasadą prawa wspólnotowego.

2. Pomoc podlegająca windykacji na podstawie decyzji o windykacji obejmuje odsetki naliczone według właściwej stopy ustalonej przez Komisję. Odsetki są płatne od dnia, w którym pomoc przyznana bezprawnie została udostępniona beneficjentowi do daty jej windykacji.

3. Bez uszczerbku dla jakiegokolwiek orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich wydanego zgodnie z art. [242] traktatu, windykacja zostaje przeprowadzona bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym zainteresowanego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie decyzji Komisji. W tym celu oraz w wypadku postępowania przed sądami krajowymi, zainteresowane państwa członkowskie podejmują wszelkie konieczne kroki, jakie dostępne są w ich odpowiednich systemach prawnych, włącznie ze środkami tymczasowymi, bez uszczerbku dla prawa wspólnotowego”.

- 9 Ponadto art. 16 rozporządzenia nr 659/1999, zatytułowany „Pomoc świadczona niezgodnie z przeznaczeniem”, stanowi:

„Z zastrzeżeniem art. 23 Komisja może w przypadkach pomocy świadczonej niezgodnie z przeznaczeniem wszcząć formalną procedurę dochodzenia zgodnie z art. 4 ust. 4. Artykuły 6, 7, 9 i 10, 11 ust. 1, art. 12, 13, 14 i 15 stosuje się *mutatis mutandis*”.

Okoliczności powstania sporu

- 10 W 1993 r. osiem przedsiębiorstw dawnej Niemieckiej Republiki Demokratycznej [Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte (ZEMAG) GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik

GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH oraz Gothaer Fahrzeugwerk GmbH] zostało zgrupowanych w celu restrukturyzacji i prywatyzacji w macierzystej spółce holdingowej EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG, będącej w posiadaniu Treuhandanstalt (zakład prawa publicznego odpowiedzialny za restrukturyzację przedsiębiorstw byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej) (przekształcony następnie w Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben, zwanego dalej „BvS”).

- 11 Na mocy umowy prywatyzacyjnej z dnia 25 listopada 1994 r. BvS sprzedał razem wszystkie wyżej wymienionych osiem przedsiębiorstw spółce osobowej prawa niemieckiego Emans & Partner GbR. Osiem przedsiębiorstw oraz macierzysta spółka holdingowa EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG, przekształcona w Lintra Beteiligungsholding GmbH (zwaną dalej „macierzystą spółką holdingową Lintra”), utworzyły grupę Lintra.
- 12 Ponieważ projekt prywatyzacji, jak również związany z nim projekt restrukturyzacji zawierały działania pomocowe, zostały one zgłoszone Komisji przez Republikę Federalną Niemiec pismem z dnia 19 stycznia 1995 r.
- 13 Decyzją SG (96) D/4218 z dnia 13 marca 1996 r., której zwięzłe streszczenie zostało opublikowane w Dz.U. C 168, str. 10 (zwaną dalej „decyzją z dnia 13 marca 1996 r.”) Komisja zezwoliła na udzielenie zgłoszonej pomocy, uznanej za zgodną w szczególności z art. 92 ust. 3 lit. c) traktatu WE [po zmianie art. 87 ust. 3 lit. c) WE]. O decyzji tej władze niemieckie powiadomione zostały pismem z dnia 23 kwietnia 1996 r. Łączna kwota pomocy, która mogła zostać przekazana grupie Lintra wynosiła 824 200 000 marek niemieckich (DEM).
- 14 Podczas gdy początkowo planowano, że spółki zależne macierzystej spółki holdingowej Lintra (zwane dalej „spółkami zależnymi Lintra” lub „spółkami zależnymi”) miały wykazać rentowność w 1998 r., BvS musiał interweniować na początku roku 1997 w celu uniknięcia upadłości całej grupy. Zgodnie z brzmieniem

umowy zawartej w dniu 6 stycznia 1997 r. z nabywcami, BvS uwolnił ich od jakiejkolwiek odpowiedzialności wynikającej z umowy prywatyzacyjnej. BvS uzyskał w zamian prawo do odkupienia w każdym czasie którejkolwiek ze spółek zależnych Lintra za symboliczną 1 DEM. Według tej umowy głównym celem macierzystej spółki holdingowej Lintra było zbycie spółek zależnych Lintra w całości lub w części na rzecz nowych nabywców.

- 15 Po przejęciu kontroli nad grupą Lintra umową z dnia 6 stycznia 1997 r., BvS podjął decyzję o sprzedaży jednej spółki wchodzącej w skład grupy, Saxonia Edelmetalle, która w tym okresie wykazywała już rentowność bez przyznawania nowej pomocy. Skarżąca w sprawie T-111/01, działająca w sektorze wybijania monet, została zakupiona przez spółkę Vereinigte Deutsche Nickelwerke AG w 1997 r.
- 16 Równolegle BvS podjął decyzję o kontynuacji restrukturyzacji kilku kolejnych spółek zależnych, w tym spółki ZEMAG, w celu przygotowania tych potencjalnie rentownych przedsiębiorstw do jak najszybszego zbycia ich partnerom przemysłowym. Spółka ZEMAG, skarżąca w sprawie T-133/01, działająca w sektorze maszyn dla kopalni węgla brunatnego, sprzedana została nabywcom Jacobi & Lobeck w końcówce roku 1997.
- 17 Umową pomiędzy BvS, macierzystą spółką holdingową Lintra i pozostałymi nabywcami, zawartą we wrześniu 1999 r., BvS odkupił holding Lintra za kwotę 1 DEM. Począwszy od dnia 1 stycznia 2000 r., spółka ta jest w likwidacji.
- 18 Po zawiadomieniu Komisji przez Republikę Federalną Niemiec o nowej pomocy na restrukturyzację w 1998 r., Komisja, pismem z dnia 25 czerwca 1998 r., przesłała władzom niemieckim listę pytań.

- 19 Pismem z dnia 22 czerwca 1999 r. Komisja poinformowała Republikę Federalną Niemiec o swej decyzji wszczęcia postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. W decyzji tej (Dz.U. C 238, str. 4) Komisja stwierdziła, że wielkość pomocy faktycznie udzielonej od pierwszego zawiadomienia władz niemieckich była niższa niż pomoc dozwolona decyzją z dnia 13 marca 1996 r. Stwierdziła jednakże, że pewne części udzielonej pomocy, w tym pożyczka na utrzymanie płynności w wysokości 12 000 000 DEM wykaczały poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r. Komisja przedstawiła także wątpliwości w odniesieniu do następujących kwestii:
- kompletność i dokładność wyjaśnień uzyskanych przed wydaniem decyzji z dnia 13 marca 1996 r.;
 - wykorzystanie pomocy dozwolonej decyzją z dnia 13 marca 1996 r.;
 - udzielenie innej pomocy grupie Lintra.
- 20 Pismami z dnia 18 października 1999 r. oraz 10 marca 2000 r. władze niemieckie odpowiadały na pytania i stwierdzenia Komisji zawarte w decyzji o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. Z informacji tych wynika w szczególności, iż:
- od pierwszego zgłoszenia władz niemieckich całość pomocy udzielonej przez BvS grupie Lintra wyniosła 658 200 000 DEM;

- na dzień 31 grudnia 1997 r. kwota 34 978 000 DEM znajdowała się na koncie macierzystej spółki holdingowej Lintra;
- pożyczka na utrzymanie płynności w kwocie 12 000 000 DEM udzielona została w 1997 r. spółkom zależnym Lintra, których restrukturyzacja miała być kontynuowana, a w szczególności spółce ZEMAG.

21 W dniu 1 sierpnia 2000 r. Komisja, uznając te wyjaśnienia za niewystarczające, nakazała władzom niemieckim, w oparciu o art. 10 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999 udzielić jej, w terminie jednego miesiąca od otrzymania nakazu (zwanego dalej „nakazem z dnia 1 sierpnia 2000 r.”), wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia sposobu rozdysponowania wydatków macierzystej spółki holdingowej Lintra pomiędzy różne spółki zależne oraz odpowiedniego przypisania pomocy pozostałej na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra. Komisja zwróciła się również do Republiki Federalnej Niemiec o sprecyzowanie, w jakim zakresie składki płacone przez spółki zależne macierzystej spółce holdingowej Lintra finansowane były z pomocy oraz podkreśliła, że wobec braku tych wyjaśnień wyda decyzję w oparciu o informacje, które posiada. Komisja zwróciła się także do władz niemieckich o bezpośrednie przesłanie kopii nakazu z dnia 1 sierpnia 2000 r. ewentualnym adresatom pomocy.

22 Władze niemieckie odpowiedziały na ten nakaz pismem z dnia 2 października 2000 r., uzupełnionym pismem z dnia 31 października 2000 r., do którego załączono sprawozdanie biegłego rewidenta, dotyczące ewentualnego żądania zwrotu pomocy od grupy Lintra. W dokumentach tych władze niemieckie potwierdziły, że kwota 34 978 000 DEM, przyznana przez Republikę Federalną Niemiec grupie Lintra, figurowała na dzień 31 grudnia 1997 r. na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra. Ponadto z informacji tych wynika, że wyżej wymieniona kwota składała się z jednej strony z pozostałości w kwocie 22 978 000 DEM, znajdującej się w kapitale własnym macierzystej spółki holdingowej Lintra, na której większą część (18 638 000 DEM) składały się należności grupy wypłacane macierzystej spółce

holdingowej przez jej spółki zależne, a z drugiej strony z kwoty 12 000 000 DEM, przeznaczonej na pokrycie wydatków, jakie macierzysta spółka holdingowa Lintra zobowiązała się ponieść, kontynuując restrukturyzację spółek zależnych Lintra mogących uzyskać rentowność po roku 1997.

- 23 W dniu 1 marca 2001 r. J. Riedemann wyznaczony został zarządcą sądowym spółki ZEMAG, postawionej w stan likwidacji.
- 24 Decyzją 2001/673/WE z dnia 28 marca 2001 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Niemcy na rzecz EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG (po przekształceniu Lintra Beteiligungsholding GmbH wraz ze spółkami Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH oraz Gothaer Fahrzeugwerk GmbH) (Dz.U. L 236, str. 3, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”) Komisja uznała, że pomoc w wysokości 623 224 000 DEM udzielona została zgodnie z decyzją z dnia 13 marca 1996 r. (art. 1 zaskarżonej decyzji). Natomiast zgodnie z brzmieniem art. 2 zaskarżonej decyzji, Komisja uznała, że pomoc w wysokości 34 978 000 DEM, którą zatwierdziła na restrukturyzację spółek zależnych Lintra, wykorzystana została niezgodnie z przeznaczeniem w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE. Komisja zażądała więc od Republiki Federalnej Niemiec podjęcia wszelkich niezbędnych kroków w celu odzyskania od macierzystej spółki holdingowej i spółek zależnych Lintra kwoty 34 978 000 DEM w sposób określony dalej. Po pierwsze, część kwoty w wysokości 12 000 000 DEM, udzielonej w formie pożyczki na utrzymanie płynności niektórym spółkom zależnym Lintra i uznanej za wykraczającą poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r., powinna zostać odzyskana od wymienionych powyżej spółek zależnych, w tym udział w wysokości 4 077 000 DEM od spółki ZEMAG. Po drugie, pozostała część pomocy w wysokości 22 978 000 DEM winna zostać odzyskana od macierzystej spółki holdingowej Lintra, która odpowiedzialna jest za całość kwoty jako dłużnik solidarny, oraz od wszystkich spółek zależnych Lintra, w częściach według załączonego klucza. Na podstawie tego klucza art. 3 zaskarżonej decyzji nakłada na Republikę Federalną Niemiec obowiązek

odzyskania kwoty 3 195 559 DEM od spółki Saxonia Edelmetalle oraz kwoty 2 419 271 DEM od spółki ZEMAG. Republika Federalna Niemiec winna zatem odzyskać od tego ostatniego przedsiębiorstwa w sumie kwotę 6 496 271 DEM. Pomoc podlegająca odzyskaniu powiększona jest o odsetki liczone od dnia, w którym pomoc wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem postawiona została do dyspozycji beneficjentów, aż do dnia jej rzeczywistego jej odzyskania.

Przebieg postępowania i żądania stron

- 25 Pismami złożonymi w sekretariacie Sądu w dniu 23 maja 2001 r. oraz 12 czerwca 2001 r., zarejestrowanymi odpowiednio pod sygnaturami T-111/01 i T-133/01, skarżący wnieśli niniejsze skargi.
- 26 Oddzielnym pismem, złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 14 czerwca 2001 r., skarżący w sprawie T-111/01 złożył wniosek o zawieszenie wykonania zaskarżonej decyzji.
- 27 Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2001 r. w sprawie Saxonia Edelmetalle przeciwko Komisji (T-111/01 R, Rec. str. II-2335) prezes Sądu oddalił wniosek o zastosowanie środka tymczasowego.
- 28 Procedury pisemne zostały zamknięte odpowiednio w dniu 10 stycznia 2002 r. w sprawie T-111/01 oraz w dniu 11 stycznia 2002 r. w sprawie T-133/01.

- 29 W oparciu o sprawozdanie sędziego sprawozdawcy Sąd (pierwsza izba w składzie powiększonym) zwrócił się do stron, w ramach środków organizacji postępowania, o udzielenie odpowiedzi na pewne pytania oraz przedłożenie pewnych dokumentów.
- 30 Postanowieniem prezesa pierwszej izby w składzie powiększonym Sądu z dnia 17 grudnia 2003 r. sprawy T-111/01 oraz T-133/01 zostały, stosownie do art. 50 regulaminu Sądu, połączone dla celów procedury ustnej oraz wydania wyroku.
- 31 Po zarządzeniu otwarcia procedury ustnej wysłuchano wystąpień stron oraz ich odpowiedzi na pytania Sądu na rozprawie w dniu 29 czerwca 2004 r.
- 32 Skarżąca w sprawie T-111/01 wnosi do Sądu o:
- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;
 - obciążenie Komisji kosztami postępowania.
- 33 Skarżąca w sprawie T-133/01 wnosi do Sądu o:
- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w części, która jej dotyczy;

— ewentualnie stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w całości;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

34 Komisja wnosi w sprawach T-111/01 oraz T-133/01 do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżących kosztami postępowania.

Co do prawa

35 Na poparcie swych żądań o stwierdzenie nieważności, każda ze skarżących podnosi pięć zarzutów, w tym cztery wspólne, które Sąd uznał za konieczne przeanalizować w następującym porządku: po pierwsze, wspólny zarzut oparty na naruszeniu praw skarżących w ramach postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE; po drugie, zarzut oparty na błędnych ustaleniach faktycznych zaskarżonej decyzji (sprawa T-133/01); po trzecie, zarzut oparty na rzekomym błędnym ustaleniu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy dozwolonej przez decyzję z dnia 13 marca 1996 r. (sprawa T-111/01); po czwarte, wspólny zarzut oparty na błędzie popełnionym przez Komisję, jeżeli chodzi o określenie beneficjenta pomocy będącej przedmiotem sporu; po piąte, wspólny zarzut oparty na arbitralnym charakterze klucza podziału między spółki zależne pozostałości w kwocie 22 978 000 DEM do

zwrotu; w końcu, po szóste, wspólny zarzut, oparty na rzekomym błędzie w ocenie w odniesieniu do przypisana obowiązku zwrotu pomocy będącej przedmiotem sporu z uwagi na zbycie udziałów odpowiednio spółki Saxonia Edelmetalle oraz spółki ZEMAG.

W przedmiocie wspólnego zarzutu, opartego na naruszeniu praw skarżących w ramach postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE

Argumenty stron

— W sprawie T-111/01

- 36 Skarżąca w sprawie T-111/01 wskazuje, że motywy leżące u podstaw decyzji o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE jej nie dotyczyły lub nie były do niej adresowane. Poza tym motyw 36 zaskarżonej decyzji potwierdzał jej zdaniem, że plan restrukturyzacji dotyczący tej spółki został zrealizowany z powodzeniem. Okoliczność, że w tej kwestii władze niemieckie nie dostarczyły informacji i dokumentów żądanych przez Komisję nie może jej zdaniem powodować szkody dla skarżącej. Po pierwsze, skarżąca podkreśla, że Komisja ma obowiązek w oparciu o rozporządzenie nr 659/1999 dokonania na miejscu własnej kontroli. Po drugie, skarżąca przypomina, że Komisja domaga się zwrotu pomocy, która wcześniej została już dozwolona. Dozwolenie to stanowiło według niej podstawę dla uzasadnionych oczekiwań co do zgodności pomocy z prawem. Utrzymuje ona ponadto, że nie wiedziała o ryzyku zwrotu pomocy będącej przedmiotem sporu z uwagi na to, że nie знаła treści decyzji zezwalającej i nie wezwano jej do wzięcia udziału w dochodzeniu poprzedzającym postępowanie z art. 88 ust. 2 WE. Co więcej, skarżąca podkreśla, że macierzysta spółka holdingowa Lintra w ogóle nie

powiadomiła jej o kwotach, które winny być uznane za pomoc. Zatem według skarżącej, gdyby wiedziała o ryzyku zwrotu, dokonałaby własnej analizy i zawarłaby porozumienie z macierzystą spółką holdingową Lintra w celu wykluczenia tego ryzyka.

- 37 Komisja przypomina przede wszystkim, że w ramach postępowania administracyjnego dotyczącego prawa pomocy jedynie państwa członkowskie mają pełnię uprawnień przysługujących stronom. W odniesieniu do potencjalnych lub rzeczywistych beneficjentów pomocy, Komisja wskazuje, że jej obowiązkiem jest po prostu wezwanie zainteresowanych do przedstawienia swych uwag. Utrzymuje ona natomiast, że w żadnym wypadku nie ma ona obowiązku poddawania informacji dostarczonych przez państwa członkowskie kontroli zainteresowanych. W tym konkretnym przypadku, Komisja przypomina, że oparła swą decyzję na informacjach przekazanych przez Republikę Federalną Niemiec, że skarżąca nie uznała za stosowne interweniować w postępowaniu administracyjnym, nawet mimo tego, że przy jego wszczęciu zwrócono się do zainteresowanych o przedstawienie swych uwag. Wynika z tego według Komisji, że skarżąca nie może teraz zarzucać jej, że wydała zaskarżoną decyzję w oparciu o niewystarczające informacje. W tej kwestii Komisja wskazuje, że jej postępowanie jest zgodne z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, a także z postanowieniami rozporządzenia nr 659/1999.

- 38 Komisja kwestionuje dalej stwierdzenie skarżącej, według którego ta ostatnia nie została poinformowana o decyzji z dnia 13 marca 1996 r. Według Komisji w zakresie, w jakim skarżąca nie kwestionuje otrzymania od państwa znaczącego wsparcia finansowego, nie do przyjęcia jest, że nie zauważyła faktu otrzymania pomocy. Według Komisji z obowiązku staranności, jaki ciąży na każdym podmiocie gospodarczym, wynika, że skarżąca winna była upewnić się czy sporna pomoc była dozwolona przez Komisję. W tych okolicznościach Komisja uważa, że skarżąca nie może powoływać się na swą niewiedzę dla uniknięcia zwrotu pomocy.

- 39 Wreszcie według Komisji skarżąca niesłusznie uważa, że będzie musiała zwrócić pomoc tylko wtedy, gdy „zawiniła”. W istocie nic nie stoi na przeszkodzie, by niewystarczające informacje przekazane Komisji przez dane państwo mogły zaszkodzić beneficjentowi pomocy.

— W sprawie T-133/01

- 40 Skarżąca w sprawie T-133/01 twierdzi, że przed wydaniem zaskarżonej decyzji przystępując do dokładniejszego dochodzenia Komisja winna była ustalić i ocenić fakty. W tej kwestii skarżąca uważa, że Komisja zobowiązana była do zwrócenia się z pytaniami do niej, w szczególności po tym jak Komisja przyznała, że władze niemieckie nie były w stanie dostarczyć wszystkich mających znaczenie dla sprawy informacji. Według skarżącej tylko Republika Federalna Niemiec została wezwana do przedstawienia uwag, z wyłączeniem zainteresowanych podmiotów trzecich, niezgodnie z tym, co stanowi art. 88 ust. 2 WE.

- 41 W odpowiedzi na stwierdzenie Komisji, według którego ta ostatnia przy wszczęciu postępowania administracyjnego zwróciła się do zainteresowanych stron o przedstawienie swych uwag, skarżąca przyznając, że jej zarządca sądowy nie wziął udziału w tym postępowaniu, utrzymuje, że ten ostatni nie był wtedy w stanie tego zrobić, jako że procedura likwidacji spółki ZEMAG jeszcze się nie zaczęła. W każdym razie, wbrew temu, co twierdzi Komisja, skarżąca uważa, że nie może zrezygnować ze wskazania niedokładności zawartych w zaskarżonej decyzji dlatego, że nie uczestniczyła w postępowaniu administracyjnym. Według niej przyjęcie takiego wniosku pozbawiłoby racji bytu uprawnienia do wniesienia skargi przez zainteresowane strony.

42 Komisja przypomina, że w tym konkretnym przypadku nie można mówić o „pośpiesznym postępowaniu”, ponieważ postępowanie z art. 88 ust. 2 WE zostało wszczęte w dniu 22 czerwca 1999 r., a zamknięte dopiero 21 miesięcy później wydaniem zaskarżonej decyzji w dniu 28 marca 2001 r. Wobec tego spółka ZEMAG, zdaniem Komisji, miała wystarczająco dużo czasu na wzięcie udziału w tym postępowaniu. Komisja powtarza również swe stanowisko wyrażone w pkt 37 powyżej.

43 Jeżeli chodzi o argument skarżącej, według którego jej zarządca sądowy nie był w stanie przedłożyć uwag ze względu na fakt, że postępowanie upadłościowe nie zostało jeszcze otwarte, to Komisja stwierdza, że wysuwając ten argument, skarżąca zapomina o tym, że zarządca sądowy nie działa we własnym imieniu i że skarżąca po wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego (formalnej procedury dochodzenia) była w stanie sformułować uwagi.

44 W końcu Komisja podkreśla, że skarżąca nie może powoływać się na fakty lub okoliczności, o których wiedziała w czasie formalnego postępowania wyjaśniającego, lecz o których nie powiadomiła Komisji po zwróceniu się do niej o przedstawienie swych uwag. Wbrew temu, co twierdzi skarżąca, Komisja stoi na stanowisku, że rozwiązanie takie nie pozbawiłoby racji bytu uprawnienia do wniesienia skargi przez zainteresowane strony, ponieważ zawsze wolno byłoby im podnieść zarzut prawny nie podniesiony w toku postępowania wyjaśniającego lub błąd w ocenie Komisji.

Ocena Sądu

45 W niniejszym zarzucie skarżący w istocie zarzucają Komisji, że nie wezwała ich indywidualnie do przedstawienia uwag przed wydaniem zaskarżonej decyzji.

46 Zarzut ten nie może zostać uwzględniony.

47 Przede wszystkim należy przypomnieć, że procedura kontroli pomocy państwa jest, uwzględniając jej generalną systematykę, procedurą wszczynaną w stosunku do państwa członkowskiego, odpowiedzialnego — uwzględniając jego zobowiązania wspólnotowe — za przyznanie pomocy (wyrok Trybunału z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie 234/84 Belgia przeciwko Komisji „Maura”, Rec. str. 2263, pkt 29 oraz wyrok Sądu z dnia 14 stycznia 2004 r. w sprawie T-109/01 Fleuren Compost przeciwko Komisji, Rec. str. II-127, pkt 42), a nie w stosunku do jednego lub większej liczby beneficjentów pomocy (wyrok Trybunału z dnia 24 września 2002 r. w sprawie C-74/00 P oraz C-75/00 Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, Rec. str. I-7869, pkt 83 oraz ww. wyrok w sprawie Fleuren Compost przeciwko Komisji, pkt 44).

48 Co więcej, na podstawie utrwalonego orzecznictwa pojęcie „zainteresowanych” w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE odnosi się do nieokreślonego kręgu odbiorców. Wynika stąd, że art. 88 ust. 2 WE nie wymaga indywidualnego wezwania konkretnych podmiotów. Jego jedynym zadaniem jest zobowiązanie Komisji w taki sposób, by wszystkie potencjalnie zainteresowane podmioty zostały zawiadomione i uzyskały możliwość przedstawienia swych argumentów. W tych okolicznościach, publikacja zawiadomienia w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* stanowi odpowiedni środek do poinformowania wszystkich zainteresowanych o wszczęciu postępowania (wyrok Trybunału z dnia 14 listopada 1984 r. w sprawie 323/82 Intermills przeciwko Komisji, Rec. str. 3809, pkt 17 oraz wyrok Sądu z dnia 25 czerwca 1998 r. w sprawie T-371/94 oraz T-394/94 British Airways i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-2405, pkt 59). W konsekwencji orzecznictwo to w istocie przyznaje zainteresowanym rolę źródeł informacji dla Komisji w ramach postępowania administracyjnego wszczętego na podstawie art. 88 ust. 2 WE (wyrok Sądu z dnia 22 października 1996 r. w sprawie T-266/94 Skibsværftsforeningen i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1399, pkt 256 oraz ww. wyrok w sprawie British Airways i in. przeciwko Komisji, pkt 59).

49 W tym konkretnym przypadku, choć bezsporne jest, że skarżący nie uczestniczyli w formalnym postępowaniu wyjaśniającym, to z tekstu komunikatu opublikowanego

w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* w dniu 21 sierpnia 1999 r. (Dz.U. C 238, str. 4) wynika, że zwrócono się do zainteresowanych stron o przedstawienie swych uwag w terminie jednego miesiąca od daty publikacji pisma Komisji z dnia 22 czerwca 1999 r., w którym zawiadamia ona Republikę Federalną Niemiec o swej decyzji w sprawie wszczęcia postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. Komunikat ten, zawierający streszczenie wymienianego powyżej pisma oraz tekst samego komunikatu, informował zainteresowane strony o decyzji Komisji w sprawie wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do pomocy udzielonej na restrukturyzację ośmiu przedsiębiorstw, w tym spółki Saxonia Edelmetalle oraz spółki ZEMAG.

50 Należy oczywiście uściślić, że sam fakt bycia poinformowanym o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego nie wystarczy, aby można było skutecznie przedstawić swe uwagi. W tej kwestii należy wskazać, że art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 mający również, zgodnie z art. 16 tego rozporządzenia, zastosowanie do pomocy państwa świadczony niezgodnie z przeznaczeniem, stanowi, że „[d]ecyzja o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia [formalnego postępowania wyjaśniającego] zawiera podsumowanie odpowiednich kwestii faktycznych i prawnych, wstępną ocenę Komisji odnośnie do charakteru pomocowego [...] środka i określa wątpliwości co do jego zgodności ze wspólnym rynkiem”. Wynika stąd, że decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, wbrew siłą rzeczy tymczasowemu charakterowi oceny, jaką ona zawiera, winna być wystarczająco precyzyjna, by umożliwić zainteresowanym stronom skuteczne uczestnictwo w formalnym postępowaniu wyjaśniającym, w trakcie którego będą one miały możliwość przedstawienia argumentów. W tym celu wystarczy, by zainteresowane strony mogły poznać rozumowanie przyjęte przez Komisję.

51 Jednakże trzeba zauważyć, że skarżący nie zarzucili, że decyzja o wszczęciu postępowania była uzasadniona w sposób, który nie wystarczał do skutecznego skorzystania z ich prawa do przedłożenia uwag.

52 Nawet zakładając, że skarżący wysunęliby taki argument, Sąd wskazuje, że w komunikacie wymienionym w pkt 49 powyżej Komisja przedstawiła w sposób

wystarczająco jasny swe wątpliwości, jeżeli chodzi o przestrzeganie warunków ustalonych w decyzji z dnia 13 marca 1996 r. i tym samym pozwoliła skarżącym w sposób skuteczny skorzystać z ich prawa do przedstawienia uwag. W istocie Komisja oceniła, po pierwsze, że kluczowe elementy planu restrukturyzacji w takiej postaci, w jakiej zostały dozwolone, nie zostały wprowadzone. Po drugie uznała ona, że decyzja z dnia 13 marca 1996 r. nie obejmowała już pomocy będącej przedmiotem rozważań i podała w tym względzie kilka precyzyjnych przykładów, w tym dotyczących pomocy przeznaczonej na pokrycie strat przedsiębiorstw oraz na finansowanie inwestycji po niepowodzeniu planów restrukturyzacji. Komisja wskazała również, że możliwe jest, że dodatkowa pomoc w wysokości w sumie przekraczającej 82 000 000 DEM udzielona została przedsiębiorstwom grupy Lintra. Wyraziła także wątpliwości co do zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem, w szczególności z uwagi na to, że część pomocy mogła zostać wykorzystana na cele inne niż restrukturyzacja spółek zależnych Lintra oraz że nie wprowadzono w życie całego planu restrukturyzacji. Oprócz tego Komisja w wyraźny sposób zwróciła uwagę władz niemieckich oraz ewentualnych zainteresowanych stron na fakt, że bezprawnie przyznana pomoc będzie musiała być odzyskana od beneficjenta tej pomocy.

53 Ponieważ Komisja w drodze komunikatu opublikowanego w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* zwróciła się do beneficjentów pomocy — pierwotnie dozwolonej w uprzedniej decyzji — do przedstawienia swych uwag co do ewentualnego naruszenia spornej decyzji z powodu wykorzystania tej pomocy sprzecznie z wyżej wspomnianą decyzją, a wspomniani beneficjenci nie skorzystali z tej możliwości, Komisja nie naruszyła żadnego z ich praw (wyroki w sprawach Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, pkt 47 powyżej, pkt 84 oraz Fleuren Compost przeciwko Komisji, pkt 47 powyżej, pkt 47). Zresztą Komisja nie może być uznana za ponoszącą odpowiedzialność za zarzucany brak poinformowania przez dane państwo członkowskie lub też, jak zarzuca skarżąca w sprawie T-111/01, przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego.

54 Wniosku tego nie może podważyć podniesiony przez skarżącą w sprawie T-133/01 zarzut, zgodnie z którym dotyczące jej postępowanie likwidacyjne nie było rozpoczęte w momencie wszczęcia postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE. W istocie, jak słusznie podniosła Komisja, ze skargi wszczynającej

postępowanie w sprawie jasno wynika, że zarządca sądowy działa jako zarządca, a nie w swoim własnym imieniu. Tymczasem, jak to zostało wyłożone w pkt 49 powyżej, w momencie publikacji decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, spółka ZEMAG, której ta decyzja wyraźnie dotyczyła, dysponowała czasem wystarczającym do odpowiedzi na wezwanie do przedstawienia uwag.

55 Podobnie Sąd nie może uwzględnić argumentów skarżącej w sprawie T-111/01, według których decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego jej nie dotyczyła i nie że nie wiedziała ona o ryzyku zwrotu. Z jednej strony bowiem decyzja ta oczywiście dotyczyła skarżącej w sprawie T-111/01, ponieważ skarżąca jest wielokrotnie wyraźnie wymieniona w tej decyzji, a Komisja wyraziła przynajmniej wątpliwości co do prawidłowego wykorzystania całości pomocy dozwolonej decyzją z dnia 13 marca 1996 r. i przeznaczonej na restrukturyzację spółek zależnych Lintra. Fakt, że skarżąca zdecydowała się nie przedstawiać uwag po zwróceniu się do niej w drodze komunikatu przez Komisję, o którym mowa w pkt 49 powyżej, nie może być przedmiotem zarzutu w stosunku do tej ostatniej.

56 Z drugiej strony, jak wskazano w pkt 52 powyżej, decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego wskazywała w sposób wystarczająco jasny, że pomoc, której dotyczyła, zostanie w razie konieczności odzyskana od jej beneficjentów na podstawie art. 14 rozporządzenia nr 659/1999. Od tej chwili, od publikacji decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, skarżąca w sprawie T-111/01 nie mogła nie wiedzieć o ryzyku zwrotu wspomnianej pomocy. W konsekwencji nie mogła już opierać się na rzekomym uzasadnionym oczekiwaniu w odniesieniu do zgodności wspomnianej pomocy ze wspólnym rynkiem, zarzucie, któremu skądinąd skarżąca sama przeczy, gdy twierdzi, że nie była poinformowana o decyzji z dnia 13 marca 1996 r.

57 Po drugie, należy również oddalić argument skarżących, według którego skutek nieudzielenia przez Republikę Federalną Niemiec odpowiedzi na wydany w dniu

1 sierpnia 2000 r. nakaz udzielenia pewnych informacji, skarżące powinny być bezpośrednio przesłuchane przez Komisję przed wydaniem zaskarżonej decyzji.

- 58 W tym względzie, nawet przy założeniu, że Republika Federalna Niemiec rzeczywiście nie dostosowała się do wyżej wymienionego nakazu, z art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 wynika, że w takim wypadku Komisja ma możliwość zakończenia formalnego postępowania wyjaśniającego i wydania — w oparciu o informacje, którymi dysponuje — decyzji uznającej, że pomoc jest zgodna lub niezgodna ze wspólnym rynkiem. W okolicznościach określonych w art. 14 rozporządzenia nr 659/1999 decyzja ta może wymagać odzyskania już udzielonej pomocy od jej beneficjenta. Zgodnie z brzmieniem art. 16 rozporządzenia nr 659/1999, postanowienia art. 13 i 14 stosuje się *mutatis mutandis* w przypadku pomocy świadczonej niezgodnie z przeznaczeniem. W konsekwencji z przepisów tych wynika, że wbrew twierdzeniom skarżących, Komisja nie ma obowiązku przesłuchania zainteresowanych stron w sytuacji, gdy jakieś państwo członkowskie nie zastosuje się do nakazu udzielenia informacji wydanego przez Komisję.
- 59 Ponadto należy wskazać, że w tym konkretnym przypadku skarżące nie twierdzą, że zażądały na podstawie art. 20 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999 kopii decyzji nakazującej Republice Federalnej Niemiec udzielenie informacji ani a fortiori, że pomimo zwrócenia się przez Komisję do Republiki Federalnej Niemiec w nakazie z dnia 1 sierpnia 2000 r. o przekazanie tego nakazu wszystkim potencjalnym adresatom spornej pomocy, przekazały Komisji informacje, których nie wzięła ona pod uwagę przed wydaniem zaskarżonej decyzji.
- 60 W końcu skarżąca w sprawie T-111/01 zarzuca Komisji, że nie przystąpiła ona do kontroli na miejscu, do czego jej zdaniem zobowiązują ją przepisy rozporządzenia nr 659/1999.

- 61 Zarzut ten, który nie dotyczy problematyki praw stron zainteresowanych w trakcie postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE, ale zakresu dochodzenia prowadzonego przez Komisję przy analizowaniu pomocy państwa, zostanie zanalizowany poniżej w pkt 98–100, w ramach zarzutu opartego na rzekomym błędnym ustaleniu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy dozwolonej przez decyzję z dnia 13 marca 1996 r.
- 62 W tych okolicznościach z powyższego wynika, że wspólny zarzut oparty na naruszeniu praw skarżących w trakcie postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE powinien zostać oddalony.

W przedmiocie zarzutu opartego na błędnych ustaleniach faktycznych w zaskarżonej decyzji (sprawa T-133/01)

Argumenty stron

- 63 Skarżąca w sprawie T-133/01 zarzuca Komisji wydanie zaskarżonej decyzji w oparciu o cztery nieprawdziwe okoliczności faktyczne. Po pierwsze, wbrew treści motywu 39 zaskarżonej decyzji, inwestycje dokonane przez spółkę ZEMAG w latach 1994–1997 nie są jej zdaniem niższe niż początkowo przewidywano. Po drugie, według skarżącej, otrzymała ona kwotę mniejszą (44 977 000 DEM) niż ta ustalona przez Komisję w motywie 40 zaskarżonej decyzji (65 617 000 DEM). Po trzecie, w odniesieniu do pomocy będącej przedmiotem nakazu zwrotu, zdaniem skarżącej nie była ona beneficjentem pożyczki, lecz pomocy na utrzymanie płynności. W końcu, w replice skarżąca kwestionuje twierdzenia Komisji dotyczące z jednej strony braku przystosowania programu produkcji spółek zależnych Lintra do warunków rynkowych, a z drugiej strony — kwalifikacji i umiejętności zawodowych kierownictwa macierzystej spółki holdingowej Lintra.

64 Komisja stoi na stanowisku, że pierwsze trzy zarzuty, dotyczące błędów w ustaleniach faktycznych, nie mogą być uwzględnione. Według Komisji ustalenia dokonane w zaskarżonej decyzji znajdują oparcie w informacjach przedstawionych przez władze niemieckie w odpowiedzi na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r. Zdaniem Komisji fakt, że skarżąca nie brała udziału w postępowaniu administracyjnym oznacza tym samym, że zrzekła się uprawnień do przywoływania nieścisłości faktycznych. Komisja przypomina również, że na podstawie orzecznictwa Trybunału oraz przepisów rozporządzenia nr 659/1999 Komisja ma prawo zakończyć postępowanie i wydać decyzję w oparciu o dane będące w jej dyspozycji, jeżeli państwo członkowskie, mimo nakazu Komisji, nie dostarcza żądanych wyjaśnień. Nawet gdyby Komisja popełniła błędy zarzucane przez skarżącą, nie wpłynęłoby to jej zdaniem na słuszność zaskarżonej decyzji, z której wynika, że pomoc wykorzystana została zasadniczo zgodnie z zatwierdzonym planem restrukturyzacji. Jeżeli zaś chodzi o pomoc będącą przedmiotem sporu, żądanie jej zwrotu nie wynika z tego, że wykorzystana została przez spółki zależne niezgodnie z prawem, ale z tego, że z jednej strony pomoc ta została zatrzymana przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, a z drugiej strony udzielone zostały pożyczki na utrzymanie płynności po oczywistym niepowodzeniu pierwszej restrukturyzacji.

65 Jeżeli chodzi o czwarty błąd w ustaleniach faktycznych podniesiony przez skarżącą, Komisja twierdzi, że z uwagi na podniesienie go po raz pierwszy na etapie repliki oraz brak poparcia go jakimkolwiek argumentem prawnym, który mógłby uzasadniać niezgodność z prawem zaskarżonej decyzji, zarzut ten jest niedopuszczalny. Komisja twierdzi, że w każdym razie zarzuty nie są uzasadnione, jako że Komisja sprawdziła rzetelności przedmiotowych informacji u władz niemieckich.

Ocena Sądu

66 Komisja sprzeciwia się w istocie temu, by skarżąca w sprawie T-133/01 mogła podnieść argumenty dotyczące stanu faktycznego, przedstawione w pkt 63 powyżej,

wobec braku powołania się na nie w trakcie postępowania wyjaśniającego dotyczącego spornej pomocy. Ponadto uważa ona, że zarzut dotyczący czwartego błędu w ustaleniach faktycznych jest niedopuszczalny, ponieważ podniesiony został z opóźnieniem na etapie repliki.

67 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w ramach skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 230 WE, zgodność z prawem aktu wspólnotowego winna być oceniona z uwzględnieniem okoliczności faktycznych i prawnych istniejących w dniu, w którym akt został wydany. W szczególności dokonane przez Komisję oceny winny być zbadane tylko w odniesieniu do tych dowodów, którymi dysponowała ona w momencie ich dokonywania (wyrok w sprawie *British Airways i in. przeciwko Komisji*, pkt 48 powyżej, pkt 81; wyroki Sądu z dnia 6 października 1999 r. w sprawie T-110/97 *Kneissl Dachstein przeciwko Komisji*, Rec. str. II-2881, pkt 47 oraz w sprawie T-123/97 *Salomon przeciwko Komisji*, Rec. str. II-2925, pkt 48).

68 Wynika stąd, że jeżeli skarżący uczestniczył w postępowaniu wyjaśniającym przewidzianym w art. 88 ust. 2 WE, to niedopuszczalne jest podnoszenie przez niego argumentów dotyczących stanu faktycznego nieznanego Komisji, o których skarżący jej nie powiadomił w trakcie postępowania wyjaśniającego. Nie ma natomiast przeszkód, aby zainteresowany wysunął w odniesieniu do końcowej decyzji zarzut prawny, który nie był podniesiony w trakcie postępowania administracyjnego (zob. podobnie wyroki w sprawach *Kneissl Dachstein przeciwko Komisji*, pkt 67 powyżej, pkt 102 oraz *Salomon przeciwko Komisji*, pkt 67 powyżej, pkt 55).

69 Orzecznictwo to nie zawsze może być rozciągnięte na wszystkie przypadki, w których przedsiębiorstwo nie uczestniczyło w postępowaniu wyjaśniającym przewidzianym w art. 88 ust. 2 WE. Nie wykluczając, że orzecznictwo to nie ma zastosowania do niektórych zupełnie wyjątkowych przypadków, należy jednakże stwierdzić, że ma ono zastosowanie w tym konkretnym przypadku.

70 Należy bowiem przypomnieć, że skarżąca nie skorzystała ze swego prawa do wzięcia udziału w postępowaniu wyjaśniającym, chociaż — co jest bezsporne — kilkakrotnie

została wyraźnie wymieniona w decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśniającego, a mianowicie w nagłówku i w pkt 2.1 i 2.4 tej decyzji i chociaż decyzja ta podnosiła wątpliwości, jeżeli chodzi o prawidłowe wykorzystanie całości pomocy przeznaczonej na restrukturyzację spółek zależnych Lintra w świetle decyzji z dnia 13 marca 1996 r. Poza wszelkim sporem jest także to, że okoliczności faktyczne ustalone przez Komisję w motywach 39 i 40 zaskarżonej decyzji znajdują swe oparcie w wyjaśnieniach przekazanych przez władze niemieckie w ramach postępowania wyjaśniającego. W tych okolicznościach argumenty skarżącej dotyczące wielkości inwestycji i wielkości otrzymanej pomocy są argumentami dotyczącymi stanu faktycznego nieznanymi Komisji w chwili wydawania przez nią zaskarżonej decyzji, które nie mogą w związku z tym być podniesione wobec tej decyzji po raz pierwszy przed Sądem.

- 71 Identyczny wniosek nasuwa się wobec rzekomych błędów w ustaleniach faktycznych, popełnionych przez Komisję w odniesieniu do niedostosowania planu produkcji spółek zależnych Lintra do warunków rynku oraz do kwalifikacji i umiejętności zawodowych kierownictwa macierzystej spółki holdingowej Lintra, zawartych w motywie 16 zaskarżonej decyzji, bez konieczności badania sprzeciwu wysuniętego przez Komisję co do spóźnionego zgłoszenia argumentów w replice. Zatem należy stwierdzić, że nawet przyjmując, że chodzi o błędy w ustaleniu stanu faktycznego, te uwagi o charakterze ogólnym nie mają żadnego znaczenia w odniesieniu do wyboru dokonanego przez Komisję w zaskarżonej decyzji.

- 72 Jeżeli zaś chodzi o kwestię prawną, a nie tylko czysto faktyczną, to jest czy spółka ZEMAG otrzymała po niepowodzeniu pierwszego planu restrukturyzacji pomoc, a nie pożyczkę na utrzymanie płynności, jak to wynika z zaskarżonej decyzji, skarżąca zapytana specjalnie w tej kwestii przez Sąd wskazała jedynie, że rozróżnienie to odnosiło się zasadniczo do różnych pojęć używanych przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, nie była jednak w stanie wskazać, jakie konsekwencje taka kwalifikacja mogła mieć na zwrot pomocy będącej przedmiotem sporu. Wynika stąd, że argument ten jest bez znaczenia.

- 73 W konsekwencji należy oddalić zarzut oparty na błędnych ustaleniach faktycznych zaskarżonej decyzji.

W przedmiocie zarzutu opartego na rzekomo błędnym stwierdzeniu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy dozwolonej decyzją Komisji z dnia 13 marca 1996 r. (sprawa T-111/01)

Argumenty stron

- 74 Skarżąca w sprawie T-111/01 twierdzi, po pierwsze, że udzielona jej do 1996 r. pomoc wykorzystana została zgodnie z decyzją z dnia 13 marca 1996 r., tak jak wynika to z dowodów przekazanych władzom niemieckim przez BvS. Chociaż zaskarżona decyzja nie wyszczególnia kwoty 3 195 559 DEM, której zwrot wymagany jest od skarżącej jako udział w pozostałej kwocie 22 978 000 DEM — co samo w sobie, zdaniem skarżącej, jest niezgodne z prawem, to szczegóły dokonanych płatności pokazują jej zdaniem, że były one zgodne z planem restrukturyzacji i dozwolone były przez decyzję z dnia 13 marca 1996 r.

- 75 Zatem wbrew temu, co twierdzi Komisja w zaskarżonej decyzji, skarżąca utrzymuje, że pozostała kwota 22 978 000 DEM nie była wykorzystana na wynagrodzenie określonych usług zarządzania macierzystej spółki holdingowej Lintra, lecz tylko i wyłącznie na finansowanie działań restrukturyzacyjnych. W tej kwestii skarżąca przypomina, że rząd niemiecki wskazał w swym komunikacie do Komisji z dnia 2 października 2000 r., że usługi świadczone przez macierzystą spółkę holdingową Lintra spółkom zależnym miały na celu umożliwienie jej restrukturyzacji, bez których to usług ta ostatnia nie byłaby możliwa. Zresztą choćby nawet pomoc użyta została na wynagrodzenie usług świadczonych przez macierzystą spółkę holdingową

Lintra, czemu skarżąca przeczy, skarżąca uważa, że nie stanowiłoby to wykorzystania niezgodnego z przeznaczeniem. W istocie skarżąca podkreśla, że Komisja знаła strukturę grupy wybranej przez władze niemieckie, w szczególności fakt, że Lintra była zwykłym holdingiem, którego usługi fakturowane były na jego spółki zależne według wewnętrznego klucza podziału. Jako że Komisja wyraziła zgodę na wykorzystanie pomocy na wynagrodzenie usług macierzystej spółki holdingowej Lintra, wynagrodzenia te winny jej zdaniem być uznane za niewykraczające poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r.

76 Po drugie, skarżąca zarzuca zaskarżonej decyzji, że opiera się jedynie na domniemaniach, jeżeli chodzi o rzekome wykorzystanie pomocy niezgodnie z przeznaczeniem, domniemaniach, które jej zdaniem same wyniknęły z niejasnych wyjaśnień uzyskanych od władz niemieckich. W istocie według skarżącej, która odwołuje się do motywu 42 zaskarżonej decyzji, Komisja opiera się na deklaracji Republiki Federalnej Niemiec, według której nie może ona wykluczyć, że pomoc wykorzystana została na wynagrodzenie usług macierzystej spółki holdingowej Lintra. Tymczasem zdaniem skarżącej, należało wykazać, że pomoc ta faktycznie służyła wynagradzaniu wyżej wspomnianych usług.

77 Komisja przypomina, po pierwsze, że decyzja z dnia 13 marca 1996 r. nie przewidywała wykorzystania pomocy przez macierzystą spółkę holdingową Lintra. Ponadto nie mogło to jej zdaniem mieć miejsca, ponieważ nie było to przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji. To samo odnosi się do wykorzystania pomocy przez spółki zależne Lintra na wynagrodzenia za usługi macierzystej spółki holdingowej Lintra. Komisja podkreśla, że z uwagi na to, że z jednej strony kwota 22 978 000 DEM pozostała na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra, a władze niemieckie nie były w stanie udzielić dokładnych informacji co do ich przeznaczenia, a z drugiej strony spółki zależne są odpowiedzialne za prawidłowe wykorzystanie tej kwoty, całość kwoty powinna być odzyskana od macierzystej spółki holdingowej Lintra oraz jej spółek zależnych. Okoliczność, że Komisja wiedziała o holdingowym charakterze spółki Lintra nie oznacza według niej, że usługi świadczone przez tę spółkę mogłyby być wynagradzane z wykorzystaniem pomocy państwa dozwolonej w celu restrukturyzacji spółek zależnych.

78 Po drugie, Komisja jest zdania, że jeżeli chodzi o usługi zarządzania świadczone przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, skarżąca wielokrotnie popada w sprzeczność. Twierdzić ma ona, że usługi świadczone przez macierzystą spółkę holdingową Lintra na rzecz swych spółek zależnych były konieczne dla ich restrukturyzacji i powinny one zatem być uznane za pomoc niewykraczającą poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r. Tymczasem, o ile skarżąca otrzymała wyżej wspomniane świadczenia w postaci subsydiów państwa, to jest pod tytułem darmym, przyznać miała jednakże, że wynagradzała te usługi z wykorzystaniem udzielonej pomocy. Wynika stąd według Komisji, że skarżąca nie może odpowiedzialnie twierdzić, że otrzymała pomoc odpłatnie. W każdym razie według Komisji pomoc powinna być odzyskana, ponieważ nie można w sposób pewny ustalić, że została ona wykorzystana zgodnie z decyzją z dnia 13 marca 1996 r. Jej zdaniem powód odzyskania nie leży zatem w abstrakcyjnej strukturze grupy, ale w tym, że zgodnie z brzmieniem decyzji z dnia 13 marca 1996 r. to spółki zależne Lintra były beneficjentami pomocy.

79 Jeżeli chodzi wreszcie o domniemania podniesione przez skarżącą, Komisja twierdzi, że nie opierała się właściwie na tych przypuszczeniach. Komisja stwierdza, że zaskarżona decyzja ustaliła bowiem jedynie, że władze niemieckie nie mogły wykluczyć, że spółki zależne faktycznie wykorzystały pomoc na zapłatę za usługi macierzystej spółki holdingowej Lintra. Komisja dodaje, że w przypadku, gdy pomoc została zużyta przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, winna ona być odzyskana od spółek zależnych — beneficjentów usług zarządzania holdingu. Gdyby skarżąca była w posiadaniu dowodów, że nie otrzymała takich usług nieodpłatnie, winna była je przekazać Komisji w trakcie postępowania administracyjnego, w odpowiedzi na wezwanie Komisji do przedstawienia uwag.

Ocena Sądu

80 Skarżąca w sprawie T-111/01 zasadniczo kwestionuje fakt, by pozostała pomoc w wysokości 22 978 000 DEM, w oparciu o którą obliczona została kwota

3 195 559 DEM, której zwrotu wymaga się od niej w zaskarżonej decyzji, była wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem. Według niej pomoc wykorzystana została na jej restrukturyzację, zgodnie z decyzją z dnia 13 marca 1996 r.

- 81 Sąd stoi na stanowisku, że rozważenie niniejszego zarzutu dokonane być powinno w dwóch etapach. Przede wszystkim trzeba zbadać dokładny zakres decyzji z dnia 13 marca 1996 r. Następnie w świetle tego Sąd zbada, czy Komisja mogła stwierdzić w zaskarżonej decyzji niezgodne z przeznaczeniem w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE wykorzystanie pomocy w kwocie, na podstawie której obliczono kwotę do zwrotu przez skarżąca w sprawie T-111/01.

— W przedmiocie zakresu decyzji z dnia 13 marca 1996 r.

- 82 W decyzji z dnia 13 marca 1996 r. Komisja przede wszystkim zbadała indywidualną sytuację ośmiu spółek zależnych zarządzanych przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, w tym skarżącej w sprawie T-111/01, z punktu widzenia ekonomicznego, socjalnego oraz zakładanej żywotności wobec planowanej przez władze niemieckie restrukturyzacji. Wskazała ona również, że na skutek procedury zaproszenia do składania ofert w związku z restrukturyzacją i prywatyzacją przedsiębiorstw, uwzględniona przez władze niemieckie oferta zakupu wszystkich przedsiębiorstw złożona przez Emans & Partners GbR została uznana za najlepszą, w szczególności wskutek utrzymania zatrudnienia, planu inwestycyjnego, osobistego zaangażowania nabywcy, zobowiązań finansowych w stosunku do Treuhandanstalt oraz perspektyw dla każdego z przedsiębiorstw. W konsekwencji tego Treuhandanstalt (po przekształceniu BvS) przeniósł na nabywców 100% udziałów w przedsiębiorstwach znajdujących się w posiadaniu macierzystej spółki holdingowej Lintra. Komisja wyszczególniła następnie planowane przez władze kroki finansowe w celu restrukturyzacji i końcowej prywatyzacji przedsiębiorstw z grupy Lintra, w tym pomoc w wysokości 970 200 000 DEM, zmniejszoną następnie do 824 200 000 DEM. W swej analizie zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem

Komisja wskazała w końcu, że „pomimo procedury zaproszenia do składania ofert, nie można było znaleźć żadnego inwestora, który byłby w stanie podjąć ryzyko ekonomiczne restrukturyzacji przedmiotowych przedsiębiorstw bez pomocy państwa” oraz „ponieważ przedsiębiorstwa sprzedane zostały większej ilości oferentów, pomoc państwa przewidziana w umowie prywatyzacyjnej ograniczona została do niezbędnego minimum, tak aby umożliwić przedsiębiorstwom odzyskanie konkurencyjności w dłuższej perspektywie.” Uściśliła, że „całość przedsiębiorstw działała na rynkach rozwijających się, na których nie występowała strukturalny nadmiar mocy produkcyjnych” oraz że „pomoc finansowa ograniczona była w czasie”. Komisja wywnioskowała stąd, że „pomoc odpowiada warunkom wymagany przy restrukturyzacji (konkurencyjność, proporcjonalność, redukcja mocy produkcyjnych)”.

83 Na końcu swej analizy Komisja stwierdziła, po pierwsze, że „jeżeli weźmie się pod uwagę całość pomocy na restrukturyzację, to stoi ona na stanowisku, że pomoc ta jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu art. 92 ust. 3 lit. c) traktatu [...] ponieważ ogranicza się ona do tego co niezbędne i nie daje przedsiębiorstwom żadnej uprzywilejowanej pozycji w stosunku do konkurentów”. Po drugie, Komisja również uznała, że „z uwagi na to, że przedsiębiorstwa miały siedziby w regionie objętym wyjątkowym uregulowaniem przewidzianym w art. 92 ust. 3 lit. a) traktatu [...], uwzględniając liczbę i wielkość przedsiębiorstw objętych pomocą, z uwagi na to, iż asortyment produktów był zróżnicowany i że nie można była zatem w stanie osiągnąć efektu synergii, a także z uwagi na to, iż wielkość pomocy była relatywnie ograniczona, przedmiotowa pomoc uznana została za zgodną ze wspólnym rynkiem w rozumieniu art. 92 ust. 3 lit. a) traktatu”.

84 Z lektury decyzji z dnia 13 marca 1996 r. wynika, że beneficjentami dozwolonej pomocy było osiem spółek zależnych Lintra, w tym skarżąca w sprawie T-111/01, których sytuacja ekonomiczna, socjalna oraz żywotność zostały właściwie opisane na stronach 1–5 decyzji, z wyłączeniem macierzystej spółki holdingowej Lintra, której funkcje polegały na zapewnieniu zarządu grupą, w celu jak najszybszej restrukturyzacji i prywatyzacji spółek zależnych. O ile działania finansowe planowane przez władze niemieckie miały na celu dokapitalizowanie spółek oraz finansowanie działań restrukturyzacyjnych, w szczególności przez udział BvS w stratach, pomoc w inwestycjach oraz pokrycie potrzeb zachowania płynności spółek, decyzja z dnia

13 marca 1996 r. nie zezwalała na to, by pomoc mogła być wykorzystana przez macierzystą spółkę holdingową Lintra na sfinansowanie działalności tej ostatniej. Zresztą okoliczność, że pomoc mogła być udzielona przez władze niemieckie macierzystej spółce holdingowej Lintra nie stoi na przeszkodzie temu, by spółki zależne tej grupy zostały uznane za osiągające korzyść z tego tytułu (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 19 września 1985 r. w sprawie 172/83 i 226/83 Hoogovens Groep przeciwko Komisji, Rec. str. 2831, pkt 34) oraz były w rzeczywistości beneficjentami pomocy, dozwolonej decyzją z dnia 13 marca 1996 r. Wynika stąd, że w decyzji z dnia 13 marca 1996 r. Komisja zezwoliła wyłącznie na pomoc w celu restrukturyzacji spółek zależnych Lintra, włączając w to skarżącą w sprawie T-111/01.

— Co do stwierdzenia niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania kwoty pomocy, której zwrotu wymaga się od skarżącej w sprawie T-111/01

85 Przede wszystkim podkreślić należy, że stosownie do art. 88 ust. 2 WE, jeśli Komisja stwierdzi, że pomoc jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane państwo w określonym przez siebie terminie.

86 Z analizy art. 88 ust. 2 WE w związku z art. 1 lit. g) oraz art. 16 rozporządzenia nr 659/1999 wynika co do zasady, że to na Komisji spoczywa obowiązek wykazania, że całość lub część pomocy dozwolonej uprzednio w jej decyzji wykorzystana została przez beneficjenta niezgodnie z przeznaczeniem. Przy braku takiego wykazania pomoc ta powinna być bowiem uznana za niewykraczającą poza uprzednią decyzję zezwalającą. Niemniej jednak odesłanie do art. 13 przez art. 16 rozporządzenia nr 659/1999 pozwala Komisji, w razie gdy państwo członkowskie nie zastosuje się do nakazu udzielenia informacji, na wydanie decyzji kończącej formalne postępowanie wyjaśniające w oparciu o dostępne wyjaśnienia. Gdy zatem państwo członkowskie nie udziela wystarczająco jasnych i precyzyjnych informacji co do wykorzystania pomocy, w stosunku do której Komisja, w oparciu o będące w jej dyspozycji

wyjaśnienia, wyraża wątpliwości co do przestrzegania swej wcześniejszej zezwalającej decyzji, Komisja uprawniona jest do stwierdzenia niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania takiej pomocy.

- 87 Należy ponadto przypomnieć, że w tym konkretnym przypadku, zgodnie z brzmieniem motywu 42 zaskarżonej decyzji, Komisja stwierdziła:

„W zakresie, w jakim pomoc udzielona grupie Lintra nie została wykorzystana na cele wskazane w zatwierdzonym planie restrukturyzacji, wykraczają one poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r., zgodnie z którą cała pomoc winna była służyć bezpośrednio restrukturyzacji spółek zależnych Lintra. Wykorzystanie pomocy w macierzystej spółce [holdingowej] Lintra [...] nie jest wyraźnie przewidziane ani w planie restrukturyzacji, ani w tej decyzji. Nie mogło to skądinąd nigdy być przedmiotem rozważań, ponieważ spółka ta nie była przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji. Tak samo wykorzystanie pomocy przez spółki zależne na wynagrodzenie usług macierzystej spółki [holdingowej] Lintra nie było wyraźnie przewidziane ani w planie restrukturyzacji, ani w decyzji z dnia 13 marca 1996 r. Władze niemieckie potwierdziły, że nie mogą wykluczyć, że spółki zależne faktycznie wykorzystały pomoc na zapłacenie za usługi tej spółki. Co więcej, w odpowiedzi na nakaz udzielenia informacji dotyczących całkowitych wydatków macierzystej spółki [holdingowej] Lintra [...] (koszty osobowe, koszty prawne, wynajem biur etc.) władze niemieckie przedłożyły ogólne kwoty i nie wykazały precyzyjnie, jakie usługi świadczyła ta spółka w zamian za wynagrodzenie, jakim spółkom zależnym i w jakim okresie. Jako że władze niemieckie nie były w stanie dostarczyć wystarczających w tej kwestii dowodów, Komisja uznaje, że kwota 34,978 milionów DEM pozostająca w kasie macierzystej spółki [holdingowej] Lintra [...] wykracza poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r.” [tłumaczenie nieoficjalne].

88 Komisja wywnioskowała stąd w motywie 43 zaskarżonej decyzji, iż :

„Część udzielonej pomocy pozostała w macierzystej spółce [holdingowej] Lintra [...], to jest 34,978 milionów DEM, została wykorzystana niezgodnie z postanowieniami zatwierdzonego planu restrukturyzacji. Beneficjent wykorzystał ją zatem z naruszeniem decyzji z dnia 13 marca 1996 r., co stanowi wykorzystanie niezgodnie z przeznaczeniem w rozumieniu art. 88 ust. 2 [...] WE w związku z art. 1 [lit.] g) rozporządzenia WE nr 659/1999 [...]” [tłumaczenie nieoficjalne].

89 Jeżeli chodzi o pozostałą kwotę 22 978 000 DEM, Komisja stwierdziła w motywie 44 zaskarżonej decyzji, że „władze niemieckie nie przedłożyły szczegółowych dowodów w swej odpowiedzi na nakaz udzielenia informacji” co do jej wykorzystania. Wskazała także w motywie 45 zaskarżonej decyzji, że „władze niemieckie nie wykazały, że kwota ta rozdzielona została między spółki zależne” oraz wskazała, że „[w] oparciu o wyjaśnienia przedłożone przez władze niemieckie, nie ulegało wątpliwości, że macierzysta spółka [holdingowa] Lintra [...] uzyskała całą kwotę pomocy”. W konsekwencji tego Komisja zażądała, aby cała kwota została odzyskana od macierzystej spółki [holdingowej] Lintra oraz jej spółek zależnych w sposób określony w motywie 46 zaskarżonej decyzji. Zgodnie z tym motywem, Republika Federalna Niemiec zobowiązana jest do zażądania zwrotu od skarżącej w sprawie T-111/01 kwoty 3 195 559 DEM.

90 Z analizy powyższych motywów zaskarżonej decyzji oraz w oparciu o dowody znajdujące się w aktach sprawy poza sporem wynika, że pozostała kwota pomocy w wysokości 22 978 000 DEM znajdowała się na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra. Poza wszelkim sporem jest także to, że w ramach swego zarządzania grupą Lintra, macierzysta spółka holdingowa Lintra wykonała różne usługi na rachunek spółek zależnych Lintra. W niniejszym zarzucie spór między stronami dotyczy zatem tego, czy Komisja była uprawniona do stwierdzenia, że kwota 22 978 000 DEM wykorzystana została niezgodnie z przeznaczeniem,

pomimo niemożności ustalenia faktycznego wykorzystania tej kwoty wobec braku przedstawienia - po otrzymaniu nakazu udzielenia informacji z dnia 1 sierpnia 2000 r. - szczegółowych dowodów przez władze niemieckie.

- 91 W tej kwestii przypomnieć należy, że badanie, które przeprowadza Komisja, wiąże się z koniecznością uwzględnienia i oceny faktów i okoliczności o złożonym charakterze ekonomicznym. Jako że sąd wspólnotowy nie może zastąpić swą oceną oceny faktów i okoliczności o złożonym charakterze ekonomicznym dokonanej przez Komisję, kontrola Sądu ograniczyć się musi w konsekwencji do sprawdzenia przestrzegania reguł proceduralnych oraz uzasadnienia, dokładności ustaleń faktycznych, jak również braku oczywistego błędu w ocenie oraz nadużycia władzy (wyroki Trybunału z dnia 29 października 1980 r. w sprawie 138/79 Roquette Frères przeciwko Radzie, Rec. str. 3333, pkt 25; z dnia 15 czerwca 1993 r. w sprawie C-225/91 Matra przeciwko Komisji, Rec. str. I-3203, pkt 25; wyroki Sądu z dnia 15 lipca 1994 r. w sprawie T-17/93 Matra Hachette przeciwko Komisji, Rec. str. II-595, pkt 104; z dnia 8 czerwca 1995 r. w sprawie T-9/93 Schöller przeciwko Komisji, Rec. str. II-1611, pkt 140; w sprawie Skibsværftsforeningen i in. przeciwko Komisji, pkt 48 powyżej, pkt 170 oraz z dnia 24 października 1997 r. w sprawie T-243/94 British Steel przeciwko Komisji, Rec. str. II-1887, pkt 113).

- 92 W tym konkretnym przypadku ustalenie Komisji, według którego kwota 22 978 000 DEM wykorzystana została niezgodnie z przeznaczeniem nie jest dotknięte oczywistym błędem w ocenie.

- 93 Nie można zarzucić Komisji wydania zaskarżonej decyzji pomimo niemożności ustalenia faktycznego wykorzystania przedmiotowej kwoty. Chociaż bowiem w świetle pkt 86 powyżej co do zasady to do Komisji należy wykazanie, że dozwolona wcześniej pomoc została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, to jednak do państwa członkowskiego należy dostarczenie wszystkich danych żądanych

przez Komisję w nakazie udzielenia informacji, a w braku powyższego Komisja uprawniona jest do zamknięcia formalnego postępowania wyjaśniającego w oparciu o wyjaśnienia, którymi dysponuje.

- 94 Tymczasem z akt sprawy wynika, że władze niemieckie, choć Komisja nakazała im przedłożenie „wszelkich danych pozwalających ustalić jak wydatki macierzystej spółki holdingowej Lintra zostały rozdzielone między spółki zależne”, „wszelkich dowodów na ewentualne inne przyporządkowanie pozostałego w holdingu salda [22 978 000 DEM] do spółek zależnych, to znaczy dowodów precyzyjnie wskazujących obrót oraz sumę pomocy uzyskanej przez spółki zależne w czasie pierwszej fazy restrukturyzacji (1994–1996)”, jak również „wszelkich niezbędnych dowodów pozwalających ocenić, w jakim zakresie składki grupy płacone przez spółki zależne finansowane były z pomocy”, nie przedłożyły one niezbędnych wyjaśnień. W istocie w piśmie z dnia 2 października 2000 r. przesłanym w odpowiedzi na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r. władze niemieckie ograniczyły się do przedstawienia ogólnych liczb, jeżeli chodzi o przyporządkowanie kwoty 22 978 000 DEM, pozostałej na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra, różne usługi tej ostatniej, nie pozwalające na sprecyzowanie rozdziału tej kwoty między spółki zależne.

- 95 W tych okolicznościach fakt, iż kwota 22 978 000 DEM odnalazła się na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra mógł być interpretowany przez Komisję tylko na dwa następujące sposoby: albo macierzysta spółka holdingowa Lintra, której BvS przekazywał pomoc na restrukturyzację spółek zależnych nie przelał kwoty 22 978 000 DEM na rzecz tych spółek i w takim razie pozostawało to w sprzeczności z decyzją z dnia 13 marca 1996 r., zezwalającą na udzielenie spółkom zależnym Lintra pomocy na restrukturyzację; albo też spółki zależne wynagradzały macierzystą spółkę holdingową Lintra za usługi, które choć mogły być świadczone w celach restrukturyzacji spółek zależnych, to jednak władze niemieckie nie przedstawiły żadnych precyzyjnych dowodów dotyczących ich natury, celu i terminu ich świadczenia, co mogło zatem doprowadzić Komisję do uznania, jak to zrobiła w pkt 45 zaskarżonej decyzji, że kwota 22 978 000 DEM nie została rozdzielona między spółki zależne, co również stanowiło naruszenie decyzji z dnia 13 marca 1996 r.

- 96 Oczywiście w rozumieniu rozporządzenia nr 659/1999 pomoc można uznać za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem tylko, gdy praktyka taka może zostać przypisana beneficjentowi pomocy.
- 97 W tej kwestii z analizy motywu 43 w związku z motywem 44 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja uznała, iż beneficjentem, któremu przypisano niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kwoty 22 978 000 DEM, była cała grupa Lintra, jako początkowy beneficjent dozwolonej w decyzji z dnia 13 marca 1996 r. pomocy. Tymczasem, podobnie jak stwierdzono w pkt 84 powyżej, początkowymi beneficjentami pomocy dozwolonej przez decyzję z dnia 13 marca 1996 r. winny być spółki zależne Lintra, a nie cała grupa. Jednakże, jako że na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra pozostała kwota 22 978 000 DEM, Komisja, uwzględniając informacje będące w jej posiadaniu w momencie wydawania zaskarżonej decyzji, słusznie uznała, że pomoc ta wykorzystana została niezgodnie z decyzją z dnia 13 marca 1996 r.
- 98 W końcu, wbrew temu co twierdzi skarżąca, Komisja nie musiała już przeprowadzać kontroli na miejscu w oparciu o art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 przed wydaniem zaskarżonej decyzji.
- 99 Należy przypomnieć, że w oparciu o ten przepis „[w] przypadku, gdy Komisja ma poważne wątpliwości, czy decyzje o niewnoszeniu sprzeciwu, decyzje pozytywne lub decyzje warunkowe w odniesieniu do pomocy indywidualnej są realizowane, zainteresowane państwo członkowskie po uzyskaniu możliwości przedstawienia uwag zezwała Komisji na przeprowadzenie kontroli na miejscu”. Artykuł 22 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 winien być interpretowany w świetle motywu 20 rozporządzenia, według którego „dla tego celu właściwym i użytecznym instrumentem są kontrole na miejscu, w szczególności w przypadkach, gdy pomoc mogła być świadczona niezgodnie z przeznaczeniem”.

- 100 Tymczasem w tym konkretnym przypadku wystarczy stwierdzić, że po odpowiedzi władz niemieckich z dnia 2 października 2000 r. na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r., Komisja w odniesieniu do dwóch interpretacji, przedstawionych w pkt 95 powyżej, nie mogła już mieć większych wątpliwości co do braku przestrzegania decyzji z dnia 13 marca 1996 r. odnośnie wykorzystania kwoty 22 978 000 DEM. W tych okolicznościach Komisja nie miała rzekomo istniejącego obowiązku przeprowadzenia na miejscu kontroli mającej na celu sprawdzenie przestrzegania decyzji z dnia 13 marca 1996 r.
- 101 Z tych wszystkich powodów należy oddalić zarzut oparty na błędnym stwierdzeniu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy dozwolonej przez decyzję Komisji z dnia 13 marca 1996 r.

W przedmiocie wspólnego zarzutu, opartego na błędnym określeniu przez Komisję beneficjenta pomocy będącej przedmiotem sporu

Argumenty stron

— W sprawie T-111/01

- 102 Skarżąca w sprawie T-111/01 wskazuje, że pomoc dozwolona przez decyzję Komisji z dnia 13 marca 1996 r. została przez Republikę Federalną Niemiec przekazana bezpośrednio macierzystej spółce holdingowej Lintra. Skarżąca, jak wszystkie pozostałe spółki zależne Lintra, otrzymała pomoc jedynie pośrednio. Według skarżącej stwierdzenie to potwierdza sama Komisja. W istocie w swym nakazie z dnia 1 sierpnia 2000 r. skierowanym do władz niemieckich, Komisja przyznała jej zdaniem, że stosownie do posiadanych informacji nie było możliwe stwierdzenie, iż kwota 34 978 000 DEM przekazana została spółkom zależnym. Wynika stąd według

skarżącej, że tylko macierzysta spółka holdingowa Lintra może zostać zmuszona do zwrotu pomocy będącej przedmiotem sporu. Zresztą skarżąca zachęca Sąd do zbadania czy jedyny akcjonariusz Lintra w latach 1994–1997, a także BvS i sama Republika Federalna Niemiec nie powinny zostać zobligowane do zwrotu pomocy.

103 Skarżąca kwestionuje również odpowiedzialność solidarną macierzystej spółki holdingowej Lintra oraz jej spółek zależnych wynikającą z zaskarżonej decyzji. Taka odpowiedzialność solidarna nie ma jej zdaniem żadnej podstawy prawnej i sprowadza się do uznania „odwróconej odpowiedzialności grupowej”, według której spółka zależna jest odpowiedzialna za długi swej spółki macierzystej. Tymczasem według skarżącej taki stan rzeczy nie występuje ani w prawie niemieckim, ani o ile jej wiadomo, w prawie wspólnotowym. Zresztą taka odpowiedzialność solidarna jej zdaniem wprowadzona została przez Komisję tylko dla ułatwienia, biorąc pod uwagę upadłość, w jakiej znajduje się macierzysta spółka holdingowa Lintra.

104 Komisja twierdzi, że decyzja z dnia 13 marca 1996 r. wskazała spółki zależne Lintra jako beneficjentów dozwolonej pomocy. Wynika stąd według Komisji, że te spółki zależne są współodpowiedzialne za prawidłowe wykorzystanie pomocy. Nie jest zatem arbitralna decyzja Komisji nakazująca odzyskanie pomocy wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem od nich, jeżeli nie da się tego uczynić od macierzystej spółki holdingowej Lintra. W tej kwestii Komisja wyjaśnia, że w tym konkretnym przypadku z uwagi na fakt, iż władze niemieckie nie były w stanie dostarczyć wiarygodnych informacji co do przeznaczenia udzielonej pomocy, odpowiedzialność solidarna wszystkich spółek zależnych zdawała się nieodzowna.

105 Według Komisji skarżąca nie jest zatem odpowiedzialna za zobowiązania spółki macierzystej w oparciu o „odwróconą odpowiedzialność grupową”, ale w oparciu o własne zobowiązanie, które na niej ciąży, jako na beneficjencie pomocy. Zdaniem Komisji, jedynym powodem, dla którego zaskarżona decyzja przewiduje odpowiedzialność solidarną jest to, że znając strukturę grupy oraz projekt ukierunkowania pomocy przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, Komisja nie mogła wykluczyć, że pomoc częściowo znajdzie się na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra.

W każdym razie Komisja dodaje, że nieistotne jest to, czy opisany w odpowiedzi na skargę stan prawny jest bądź nie jest „obcy prawu niemieckiemu”, ponieważ prawa wspólnotowego nie ocenia się miarą krajowego porządku prawnego. Ponadto Komisja wskazuje, że zwrócenie się przez skarżącą do Sądu o zbadanie czy nie istniała konieczność zwrotu pomocy, będącej przedmiotem sporu przez Republikę Federalną Niemiec albo przez BvS, jest pozbawione sensu, a kwestia, czy jedyny akcjonariusz macierzystej spółki holdingowej Lintra winien zostać zmuszony do zwrotu, należy do prawa krajowego.

— W sprawie T-133/01

106 Skarżąca w sprawie T-133/01 twierdzi, że Komisja przekroczyła granice swobodnego uznania, wprowadzając obowiązek odzyskania pomocy od niej. W istocie według skarżącej jedynie macierzysta spółka holdingowa Lintra otrzymała pomoc. Zresztą decyzją z dnia 13 marca 1996 r. Komisja wyrazić miała zgodę na pomoc przeznaczoną na restrukturyzację w kontekście prywatyzacji spółki macierzystej holdingowej Lintra. W tych okolicznościach skarżąca kwestionuje odpowiedzialność solidarną macierzystej spółki holdingowej Lintra oraz jej spółek zależnych wprowadzoną przez zaskarżoną decyzję, jeżeli chodzi o pozostałość w kwocie 22 978 000 DEM, jak też swą odpowiedzialność częściową (do wysokości 4 077 000 DEM), jeżeli chodzi o zwrot pomocy w formie pożyczek na utrzymanie płynności. W tej kwestii skarżąca twierdzi, że nie może być mowy o zwrocie, nawet w części, kwoty 4 077 000 DEM, przewidzianym przez zaskarżoną decyzję, co do której to kwoty nie wie nawet, jak została ustalona przez Komisję.

107 Komisja wskazuje przede wszystkim, że zgodnie z decyzją z dnia 13 marca 1996 r., beneficjentami przyznanej pomocy było osiem spółek zależnych Lintra. Z tego właśnie tytułu były one odpowiedzialne za prawidłowe wykorzystanie pomocy.

- 108 Przypomina następnie, że w razie stwierdzenia, że pomoc państwa jest niezgodna ze wspólnym rynkiem do Komisji należy zarządzenie jej zwrotu. W tej kwestii Komisja nie dysponuje żadnym marginesem oceny, co potwierdza art. 14 rozporządzenia nr 659/1999. Cel — jakim jest przywrócenie wcześniejszej sytuacji, któremu służyć ma obowiązek zniesienia przez państwo pomocy — jest jej zdaniem osiągnięty, gdy pomoc, włączając w to odsetki za opóźnienie, zwrócona została przez beneficjenta.
- 109 Jeżeli chodzi o pozostałą kwotę 12 000 000 DEM, to Komisja uważa, że kwota ta wykraczała poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r. i dlatego winna zostać zwrócona. W tej kwestii Komisja przypomina, że pomoc dozwolona przez decyzję z dnia 13 marca 1996 r. przeznaczona była dla grupy utworzonej ze spółek zależnych w celu wspólnej restrukturyzacji i prywatyzacji. Tymczasem według Komisji kwota 12 000 000 DEM przekazana została w trakcie kwietnia i czerwca 1997 r. po niepowodzeniu pierwszej restrukturyzacji oraz w czasie, gdy grupa znajdowała się niemal w stanie renacjonalizacji z uwagi na przejęcie kontroli przez BvS. W tych okolicznościach Komisja uważa, że oczywistym jest, iż kwota 12 000 000 DEM nie mogła być objęta decyzją z dnia 13 marca 1996 r. oraz że żądanie zwrotu było całkowicie uzasadnione.
- 110 W końcu jeżeli chodzi o kwestię solidarnej odpowiedzialności Komisja wskazuje, że kwestia ta pojawiła się w zaskarżonej decyzji tylko dlatego, że Komisja nie mogła wykluczyć, że część pomocy mogła się znajdować na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra. W tej kwestii Komisja uściśla, że wbrew temu co zarzuca skarżąca, nie jest ona odpowiedzialna za długi macierzystej spółki holdingowej Lintra. Wprost przeciwnie, to ta ostatnia jest dłużnikiem solidarnym długów spółek zależnych.

Ocena Sądu

- 111 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z prawem wspólnotowym, gdy Komisja stwierdzi, że pomoc jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, może ona

nakazać państwu członkowskiemu odzyskanie tej pomocy od beneficjentów (wyroki Trybunału z dnia 12 lipca 1973 r. w sprawie 70/72 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. 813, pkt 20; z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie C-328/99 i C-399/00 Włochy oraz SIM 2 Multimedia przeciwko Komisji, Rec. str. I-4035, pkt 65 oraz z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-277/00 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. str. I-3925, pkt 73).

- 112 Zniesienie bezprawnie przyznanej pomocy przez jej odzyskanie jest logiczną konsekwencją stwierdzenia jej bezprawności i ma na celu przywrócenie wcześniejszej sytuacji (wyrok w sprawie Niemcy przeciwko Komisji, pkt 111 powyżej, pkt 74).
- 113 Cel ten zostaje osiągnięty w momencie, w którym sporna pomoc, powiększona w danym przypadku o odsetki za opóźnienie, zostaje zwrócona przez beneficjenta lub inaczej rzecz ujmując, przez przedsiębiorstwa, które z niej faktycznie skorzystały. Wskutek takiego zwrotu beneficjent traci w istocie przewagę, z której skorzystał na rynku, w stosunku do swych konkurentów i przywrócona zostaje sytuacja sprzed udzielenia pomocy (zob. podobnie wyroki Trybunału z dnia 4 kwietnia 1995 r. w sprawie C-350/93 Komisja przeciwko Włochom, Rec. str. I-699, pkt 22; z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie C-457/00 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. I-6931, pkt 55 oraz w sprawie Niemcy przeciwko Komisji, pkt 111 wyżej, pkt 75).
- 114 Wynika stąd, że zasadniczym celem zwrotu pomocy państwa udzielonej bezprawnie jest uniknięcie zakłócenia konkurencji spowodowanego przez przewagę konkurencyjną powstałą na skutek przyznania bezprawnej pomocy (wyrok w sprawie Niemcy przeciwko Komisji, pkt 111 wyżej, pkt 76).
- 115 Co do zasady nie można postąpić inaczej, jeżeli chodzi o zwrot pomocy udzielonej przez państwo, która w rozumieniu decyzji wydanej przez Komisję uznana jest za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem stosownie do art. 88 ust. 2 WE oraz art. 1 lit. g) rozporządzenia nr 659/1999. W tej kwestii wystarczy stwierdzić, że

art. 16 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi w szczególności, że art. 14 tego samego rozporządzenia, co do wymogu odzyskania pomocy uznanej za bezprawną od jej beneficjenta, stosuje się *mutatis mutandis* w razie niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy. W konsekwencji pomoc wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem powinna co do zasady zostać odzyskana od przedsiębiorstwa, które z niej faktycznie skorzystało, tak by uniknąć zakłócenia konkurencji spowodowanego przewagą konkurencyjną wytworzoną przez tę pomoc.

- 116 W świetle powyższych uwag należy przeanalizować zgodność z prawem nakazu odzyskania spornej pomocy z art. 3 zaskarżonej decyzji. W tej kwestii Sąd oceni przede wszystkim zgodność z prawem nakazu zwrotu pozostałości pomocy w kwocie 22 978 000 DEM skierowanego zarówno do spółki Saxonia Edelmetalle do wysokości 3 195 559 DEM oraz do spółki ZEMAG do wysokości 2 419 271 DEM. Następnie Sąd przeanalizuje nakaz zwrotu kwoty 12 000 000 DEM skierowany do spółki ZEMAG do wysokości 4 077 000 DEM.

— Co do zawartego w art. 3 zaskarżonej decyzji nakazu odzyskania spornej pomocy w odniesieniu do pozostałości pomocy w kwocie 22 978 000 DEM (sprawy T-111/01 oraz T-133/01)

- 117 Należy przede wszystkim wskazać, podobnie jak stwierdzono przy analizie poprzedniego zarzutu podniesionego przez skarżącą w sprawie T-111/01, że Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, uznając, że pozostałość pomocy w kwocie 22 978 000 DEM wykorzystana została niezgodnie z przeznaczeniem. Oprócz tego skarżąca w sprawie T-133/01 nie zakwestionowała w poważny sposób ocen Komisji dotyczących wykorzystania tej kwoty niezgodnie z przeznaczeniem w stosunku do niej.

- 118 Należy następnie przypomnieć, że zgodnie z brzmieniem zaskarżonej decyzji, Komisja z jednej strony stwierdziła w motywie 44:

„Uwzględniając fakt, że pomoc przyznana została początkowo grupie Lintra jako całości oraz że grupa ta już nie istnieje, Komisja nie ma obowiązku analizowania w jakim zakresie różne przedsiębiorstwa grupy mogły skorzystać z tej pomocy. Stąd też obowiązek odzyskania winien mieć zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw tworzących grupę w momencie udzielenia pomocy” [tłumaczenie nieoficjalne].

- 119 Komisja z drugiej strony wskazała w motywie 45 zaskarżonej decyzji, że:

„W oparciu o wyjaśnienia przedłożone przez władze niemieckie, nie ulega wątpliwości, że macierzysta spółka holdingowa Lintra [...] otrzymała całą kwotę pomocy. Jeżeli chodzi o kwotę 22,978 milionów DEM, władze niemieckie nie wykazały, że kwota ta rozdzielona została między spółki zależne. W tych okolicznościach, cała wypłacona kwota winna być odzyskana od macierzystej spółki holdingowej Lintra [...] oraz od jej spółek zależnych”.

- 120 Komisja dokładnie określiła następnie sposób odzyskania kwoty 22 978 000 DEM od spółek zależnych Lintra według klucza rozdziału opartego na natężeniu pomocy, jaką te przedsiębiorstwa otrzymały i która to pomoc uznana została przez zaskarżoną decyzję za wykorzystaną zgodnie z decyzją z dnia 13 marca 1996 r.

- 121 W zaskarżonej decyzji Komisja stwierdzić musiała, przy braku przeciwnych informacji ze strony władz niemieckich, że kwota 22 978 000 DEM, która została na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra, nie została rozdzielona między

spółki zależne. W swych pismach, jak to zostało wyeksponowane w pkt 64 powyżej, Komisja przyznała także, że odzyskanie kwoty 22 978 000 DEM od skarżących nie była wymagana z uwagi na bezprawne wykorzystanie tej pomocy, ale z uwagi na zatrzymanie jej przez macierzystą spółkę holdingową Lintra.

122 W tych okolicznościach uznać należy, że Komisja nie mogła nałożyć na Republikę Federalną Niemiec obowiązku odzyskania od skarżących kwot wskazanych w drugiej tabeli znajdującej się w art. 3 zaskarżonej decyzji, ponieważ stosownie do samej zaskarżonej decyzji i pism Komisji te przedsiębiorstwa nie były beneficjentami kwoty 22 978 000 DEM w zakresie, w jakim faktycznie nie korzystały z tej kwoty, wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.

123 Oceny tej nie podważa stwierdzenie dokonane w motywie 44 zaskarżonej decyzji, według którego początkowo udzielona pomoc w oparciu o decyzję z dnia 13 marca 1996 r. udzielona była grupie Lintra jako całości oraz że w konsekwencji to nie do Komisji należało zbadać, w jakim zakresie różne przedsiębiorstwa grupy skorzystać mogły z tej pomocy. W istocie wystarczy wskazać, tak jak sprecyzowano w pkt 84 powyżej, że o ile grupa Lintra za pośrednictwem macierzystej spółki holdingowej Lintra otrzymywała pomoc udzielaną przez BvS, początkowym beneficjentem całości pomocy nie była grupa Lintra, złożona ze spółek zależnych oraz macierzystej spółki holdingowej Lintra, ale powinny nim być jedynie spółki zależne w celu restrukturyzacji i prywatyzacji. Zresztą należy wskazać, że Komisja — podnosząc mianowicie w motywie 42 zaskarżonej decyzji, że nigdy nie mogło być problemu z wykorzystaniem pomocy przez macierzystą spółkę holdingową Lintra, z uwagi na fakt, że nie była ona przedsiębiorstwem w trudnościach — sama przyznała, że to nie grupa w całości jako taka winna być początkowym beneficjentem pomocy dozwolonej przez decyzję z dnia 13 marca 1996 r. W tych okolicznościach przesłanka, na której oparła się Komisja po to, by uwolnić się od analizy zakresu, w jakim różne przedsiębiorstwa grupy korzystały z kwoty 22 978 000 DEM, jest błędna.

- 124 Należy tym niemniej uściślić, że uwzględniając okoliczności tego konkretnego przypadku, Komisja nie musiała ustalić w zaskarżonej decyzji zakresu, w jakim każde przedsiębiorstwo skorzystało z kwoty 22 978 000 DEM, lecz mogła się ograniczyć do zwrócenia się do władz niemieckich o odzyskanie tej pomocy od jej beneficjenta (-ów), to znaczy od przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstw, które faktycznie z niej skorzystały. Przystąpienie do odzyskania przedmiotowej kwoty powróciłoby zatem ponownie do Republiki Federalnej Niemiec w oparciu o jej zobowiązania wspólnotowe. W sytuacji, gdy przy wykonywaniu takiego nakazu zwrotu państwo członkowskie napotyka nieprzewidziane trudności, należy przypomnieć, że może ono poddać te problemy ocenie Komisji, a ta wraz z państwem członkowskim winna w takiej sytuacji, stosownie do wymogu lojalnej współpracy zawartym w art. 10 WE współpracować w dobrej wierze w celu przezwyciężenia trudności przy pełnym przestrzeganiu postanowień traktatu a w szczególności tych dotyczących pomocy (zob. w szczególności wyroki Trybunału z dnia 21 marca 1991 r. w sprawie C-303/88 Włochy przeciwko Komisji, Rec. str. I-1433, pkt 58 oraz z 13 czerwca 2002 r. w sprawie C-382/99 Niderlandy przeciwko Komisji, Rec. str. I-5163, pkt 50).
- 125 Natomiast w przypadku braku bardziej precyzyjnych informacji oraz wobec faktu, że kwota pomocy znajdowała się na kontach macierzystej spółki holdingowej Lintra, Komisja nie mogła w sposób prawidłowy automatycznie przypisać obowiązku zwrotu pomocy będącej przedmiotem sporu skarżącym tylko z tego powodu, że opisani oni byli jako początkowi beneficjenci pomocy, na których zgodzono się w decyzji z dnia 13 marca 1996 r., jak również, że podniosła to ona w swych pismach. Podejście to nie uwzględnia w istocie reguły, zgodnie z którą do przedsiębiorstwa, które faktycznie skorzystało z pomocy wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, należy obowiązek zwrotu korzyści, której było beneficjentem.
- 126 W konsekwencji Komisja niesłusznie wymagała zwrotu kwoty 3 195 559 DEM przez spółkę Saxonia Edelmetalle oraz kwoty 2 419 271 DEM przez spółkę ZEMAG.
- 127 Wynika stąd, że należy stwierdzić nieważność art. 3 zaskarżonej decyzji w zakresie w jakim wymaga ona od Republiki Federalnej Niemiec odzyskania od skarżącej w sprawie T-111/01 kwoty 3 195 559 DEM oraz od skarżącej w sprawie T-133/01 kwoty 2 419 271 DEM.

— Co do zawartego w art. 3 zaskarżonej decyzji nakazu odzyskania spornej pomocy w odniesieniu do pozostałości w kwocie 12 000 000 DEM (sprawa T-133/01)

128 Stosownie do motywu 29 zaskarżonej decyzji:

„Kwota 12 milionów DEM przyznana została w formie pożyczek na utrzymanie płynności dla spółek zależnych Lintra po niepowodzeniu pierwszej restrukturyzacji w celu przygotowania dalszej restrukturyzacji [...]. Fundusze te posłużyły na uregulowanie faktur, których termin zapłaty już minął i udzielone zostały w kwietniu i czerwcu 1997 r. spółkom zależnym, co do których druga restrukturyzacja wydawała się możliwa. Biorąc pod uwagę fakt, że pomoc ta przyznana została przez BvS po wiadomym niepowodzeniu pierwszej restrukturyzacji grupy Lintra oraz w celu przygotowania drugiej restrukturyzacji, wykracza ona w oczywisty sposób poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r.” [tłumaczenie nieoficjalne].

129 Stosownie do brzmienia motywu 45 zaskarżonej decyzji, kwota 12 000 000 DEM „przypisana może być w sposób oczywisty spółkom zależnym, którym została przyznana po tym, jak wiadomo było o niepowodzeniu pierwszej restrukturyzacji grupy Lintra”. W oparciu o informacje przedłożone przez władze niemieckie zażądano zwrotu kwoty 12 000 000 DEM od różnych przedmiotowych spółek zależnych, zgodnie z tabelą zawartą w tym samym motywie, powtórzoną w art. 3 zaskarżonej decyzji.

130 Należy następnie wskazać, że skarżąca w sprawie T-133/01 nie kwestionuje niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy, będącej przedmiotem sporu, jak to stwierdzone zostało w zaskarżonej decyzji. Zresztą zauważyć należy, że zgodnie z pismem władz niemieckich z dnia 10 marca 2000 r. skierowanym do Komisji, kwota 12 000 000 DEM wykraczała poza decyzję Komisji z dnia 13 marca

1996 r. Władze niemieckie nie zmieniły tego stanowiska pismem z dnia 2 października 2000 r. stanowiącym odpowiedź na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r. Należy zatem zauważyć, że w chwili wydawania zaskarżonej decyzji Komisja uprawniona była do uznania, że kwota 12 000 000 DEM zarówno wykraczała poza decyzję z dnia 13 marca 1996 r., jak i była bezprawna, ponieważ nie została formalnie zgłoszona Komisji.

131 Jednakże skarżąca w sprawie T-133/01 kwestionuje z jednej strony ustalenie, zgodnie z którym otrzymała część kwoty 12 000 000 DEM, której zwrotu domaga się Komisja i zapytuje, z drugiej strony, w jaki sposób kwota 4 077 000 DEM, której się od niej wymaga, została ustalona.

132 W odniesieniu do kwestii, czy spółka ZEMAG faktycznie korzystała z części kwoty 12 000 000 DEM, Sąd stoi na stanowisku, że w świetle informacji, którymi dysponowała Komisja w chwili wydawania zaskarżonej decyzji tak właśnie było.

133 W tej kwestii należy wskazać, że w swym przywołanym powyżej piśmie z dnia 10 marca 2000 r. władze niemieckie potwierdziły, że kwota 12 000 000 DEM przekazana została spółkom zależnym w kwietniu i czerwcu 1997 r., chociaż przewidywana była dla tych przedsiębiorstw druga prywatyzacja. Władze niemieckie przedstawiły „pierwszy rozdział tych funduszy” pomiędzy zainteresowane spółki zależne, znajdujący się w załączniku do tego pisma. Spółka ZEMAG pojawiła się trzykrotnie w tabeli załączonej do pisma z dnia 10 marca 2000 r., za każdym razem poprzedzona kwotami, których suma wyniosła 4 077 000 DEM.

134 W dniu 1 sierpnia 2000 r. Komisja na podstawie art. 10 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999 nakazała Republice Federalnej Niemiec przedłożyć w szczególności

„wszelkie dane pozwalające na ustalenie w jaki sposób wydatki holdingu [Lintra] rozdzielone zostały między spółki zależne”. Komisja przypomniała również, że w razie niedostarczenia wszelkich danych, liczb i dokumentów mających znaczenie dla oceny zgodności z prawem pomocy, zmuszona będzie do wydania decyzji w oparciu o dane znajdujące się w jej posiadaniu.

135 Władze niemieckie udzieliły odpowiedzi na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r. pismem z dnia 2 października 2000 r., do którego załączyły raport biegłego rewidenta. Według tych informacji 7 910 000 DEM (z częściowej kwoty 12 000 000 DEM) winno być przypisane spółkom zależnym zgodnie z faktycznym wykorzystaniem pomocy. W odniesieniu do spółki ZEMAG, tabela pogładowa przekazana przez władze niemieckie (zawarta także w raporcie biegłego rewidenta) wskazywała kwotę 107 000 DEM, którą można przypisać temu przedsiębiorstwu. Co do reszty wysokości 4 090 000 DEM (12 000 000 – 7 910 000) władze niemieckie wyjaśniły, że kwota ta winna zostać przypisana samej macierzystej spółce Lintra w zakresie, w jakim kwota ta w części (w wysokości 421 000 DEM) przyporządkowana została do innych działań prywatyzacyjnych w 1998 r. oraz w drugiej części (3 669 000 DEM) finansowała macierzystej spółce Lintra wydatki materiałowe i osobowe. Władze niemieckie dodały również, że kwota, którą można przypisać spółkom zależnym, zgłoszona została Komisji w ramach drugiej prywatyzacji przedmiotowych przedsiębiorstw.

136 Z informacji przedstawionych wyżej, przekazanych przez władze niemieckie Komisji wynika, że ta ostatnia mogła przyjąć w chwili wydawania zaskarżonej decyzji, że spółka ZEMAG faktycznie wykorzystwała część pozostałości 12 000 000 DEM uznanej za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem.

137 Jednakże, jeżeli chodzi o argument skarżącej oparty co do zasady na niewystarczającym uzasadnieniu kwoty 4 077 000 DEM, której odzyskania wymaga się od niej, Sąd stoi na stanowisku, że z powodów przedstawionych poniżej, zarzut ten jest uzasadniony.

- 138 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uzasadnienie, jakiego wymaga art. 253 WE, powinno być dostosowane do charakteru aktu i opisywać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jego kontroli. O ile nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne elementy faktyczne i prawne, o tyle ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE winna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również wszystkie przepisy prawa regulujące daną dziedzinę (wyroki Trybunału z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie C-56/93 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. I-723, pkt 86; z 12 grudnia 2002 r. w sprawie C-5/01 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. I-11991, pkt 68; wyroki Sądu w sprawie Skibsværftsforeningen i in. przeciwko Komisji, pkt 48 powyżej, pkt 230 oraz z dnia 16 grudnia 1999 r. w sprawie T-158/96 Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, Rec. str. II-3927, pkt 167).
- 139 W tym konkretnym przypadku, jedyny powód, wskazany w motywie 45 zaskarżonej decyzji, leżący u podstaw nałożonego na Republikę Federalną Niemiec obowiązku odzyskania kwoty 4 077 000 DEM od spółki ZEMAG, opiera się na „[w]yjaśnieniach przedłożonych przez władze niemieckie”.
- 140 Tymczasem w kontekście, w który wpisuje się zaskarżona decyzja, należy stwierdzić, że takie uzasadnienie jest niewystarczające.
- 141 Podobnie jak zauważono w pkt 133 powyżej, należy przypomnieć, że władze niemieckie w swym piśmie z dnia 10 marca 2000 r. wyraźnie zaznaczyły, iż informacje, które przekazały Komisji stanowiły jedynie „pierwszy podział” pomiędzy spółki zależne kwoty 12 000 000 DEM. W swym piśmie z dnia 2 października 2000 r., władze niemieckie w odpowiedzi na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r. udzielenia „wszelkich informacji pozwalających ustalić, jak wydatki macierzystej spółki holdingowej Lintra rozdzielone zostały między spółki zależne”, przedstawiły

wyliczenia przywołane w pkt 135 powyżej, zgodnie z którymi kwota 107 000 DEM (z pozostałości w kwocie 12 000 000 DEM) przypisana być powinna spółce ZEMAG, z uwagi na to, że przypisanie to według władz niemieckich przedstawiało „faktyczne wykorzystanie pomocy”.

142 Zapytana przez Sąd w odniesieniu do powodów, dla których kwota 4 077 000 DEM przypisana została spółce ZEMAG w art. 3 zaskarżonej decyzji, Komisja wskazała, że informacje przekazane przez władze niemieckie w odpowiedzi na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r. nie pozwalały zrozumieć w jaki sposób saldo 107 000 DEM, składające się z wierzytelności wynikających z przelewów dokonywanych przez macierzystą spółkę holdingową Lintra na rzecz spółek zależnych oraz wierzytelności rzekomo posiadanych przez spółki zależne w stosunku do holdingu, zostało obliczone. Otrzymana liczba także nie jest szczegółowo wyjaśniona przez władze niemieckie. Komisja dodała, że za to poza sporem jest, że winno się domagać zwrotu pożyczki na utrzymanie płynności w wysokości 12 000 000 DEM w całości oraz że wobec braku bardziej precyzyjnych i zrozumiałych wskazówek, to rozdział wskazany w wyżej wymienionym piśmie władz niemieckich z dnia 10 marca 2000 r. służył za podstawę zarządzenia Komisji o zwrocie.

143 Z powyższego wynika, że Komisja zarządziła zwrot kwoty 4 077 000 DEM od spółki ZEMAG bez udowodnienia lub choćby wyłożenia powodów, dla których taka właśnie kwota jest wymagana.

144 Oczywiście prawdą jest, że tak jak wskazuje Komisja, cel, jakim jest odzyskanie kwoty 12 000 000 DEM, winien być osiągnięty. Jednakże należy uściślić, że sposoby podziału tej pomocy pomiędzy jej rzeczywistych beneficjentów nie mogą być ustalone z pominięciem odpowiedniego uzasadnienia zaskarżonej decyzji i w oparciu o zwykłe założenie.

145 W tej kwestii, o ile w ramach nakazu wydanego przez Komisję na podstawie art. 10 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999, stosownie do art. 13 ust. 1 tego rozporządzenia, „[j]eżeli państwo członkowskie nie zastosuje się do nakazu udzielenia informacji”, może ona podjąć decyzję o zakończeniu postępowania wyjaśniającego w oparciu o dostępne informacje, to nie jest ona jednak zwolniona z obowiązku wyjaśnienia w sposób wystarczający pod względem prawnym powodów, dla których uznała, że dane dostarczone przez państwo członkowskie w odpowiedzi na nakaz nie mogą zostać uwzględnione w jej końcowej decyzji, którą zamierza wydać. W istocie sytuacja taka nie może być utożsamiana z okolicznością, w której państwo członkowskie nie dostarcza Komisji jakichkolwiek informacji w odpowiedzi na nakaz wydany w oparciu o art. 10 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999, kiedy uzasadnienie może ograniczyć się do wskazania braku odpowiedzi państwa członkowskiego na wyżej wspomniany nakaz. W tym konkretnym przypadku Komisja była zatem zobowiązana do wskazania w zaskarżonej decyzji powodów, dla których uznała, że informacje przedłożone przez władze niemieckie w odpowiedzi na nakaz z dnia 1 sierpnia 2000 r. nie mogły zostać wzięte pod uwagę przy ustalaniu kwoty pomocy, która powinna zostać zwrócona przez spółkę ZEMAG.

146 Należy również przypomnieć, że Republika Federalna Niemiec w swoim piśmie z dnia 2 października 2000 r., wymienionym w pkt 135 powyżej, zwróciła uwagę Komisji na nowe zgłoszenie pomocy udzielonej przedmiotowym spółkom zależnym w ramach ich drugiej restrukturyzacji, uwaga ta znajduje się zresztą w motywie 41 zaskarżonej decyzji. Tymczasem Komisja nie mogła nie wiedzieć w chwili podejmowania zaskarżonej decyzji, że w dniu 1 lutego 2001 r., czyli na około dwa miesiące przed wydaniem zaskarżonej decyzji, podjęła decyzję o otwarciu formalnego postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do pomocy w restrukturyzacji na rzecz spółki ZEMAG, której tekst powtórzony został w wezwaniu do przedłożenia uwag opublikowanym w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* (Dz.U. C 133, str. 3), w której wskazała, że w odniesieniu do kwot pomocy udzielonej tej spółce, poczynwszy od dnia 1 stycznia 1997 r., „pomoc w wysokości 107 000 DEM analizowana jest w ramach decyzji dotyczącej sprawy C-41/99, Lintra Beteiligungsholding GmbH”, to znaczy w ramach postępowania zakończonego podjęciem zaskarżonej decyzji. W tych warunkach to do Komisji należy jednakże uzasadnienie różnicy między kwotą przypisaną spółce ZEMAG a kwotą ustaloną w zaskarżonej decyzji.

147 Wynika stąd, że uzasadnienie, na którym oparta jest zaskarżona decyzja, jest niewystarczające w odniesieniu do art. 253 WE, w zakresie, w jakim dotyczy ona obowiązku Republiki Federalnej Niemiec odzyskania pomocy w kwocie 4 077 000 DEM od spółki ZEMAG.

148 Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić nieważność art. 3 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim nakazuje on Republice Federalnej Niemiec odzyskanie z jednej strony pomocy w wysokości 3 195 559 DEM od skarżącej w sprawie T-111/01, włączając w to należne odsetki, a z drugiej strony pomocy w całkowitej wysokości 6 496 271 DEM od skarżącej w sprawie T-133/01, włączając w to należne odsetki.

149 W tych warunkach nie ma konieczności rozstrzygania w przedmiocie wspólnego zarzutu skarżących, opartego na arbitralnym charakterze ustalenia klucza podziału pomiędzy skarżących kwoty 22 978 000 DEM, która ma zostać zwrócona, jako że w stosunku do skarżących stwierdzona została nieważność nakazu zwrotu pomocy będącej przedmiotem sporu obliczonej w oparciu o wyżej wskazaną kwotę. Nie ma także potrzeby rozstrzygania w przedmiocie wspólnego zarzutu, opartego na rzekomym błędzie co do przypisania obowiązku zwrotu spornej pomocy z powodu zbycia udziałów odpowiednio skarżącej w sprawie T-111/01 oraz skarżącej w sprawie T-133/01, jako że stwierdzona została nieważność nakazu zwrotu pomocy będącej przedmiotem sporu w obu sprawach.

W przedmiocie kosztów

150 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja przegrała sprawę,

należy obciążyć ją kosztami postępowania, włączając w to koszty postępowania w sprawie zastosowania środka tymczasowego w sprawie T-111/01, stosownie do żądania skarżących.

Z powyższych względów

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI (pierwsza izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) Stwierdza się nieważność art. 3 decyzji Komisji 2001/673/WE z dnia 28 marca 2001 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Niemcy na rzecz EFBE Verwaltungs GmbH & Co. Management KG (przekształconej w Lintra Beteiligungsholding GmbH oraz spółkom Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte GmbH, LandTechnik Schlüter GmbH, ILKA MAFA Kältetechnik GmbH, SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH, SKL Spezialapparatebau GmbH, Magdeburger Eisengießerei GmbH, Saxonia Edelmetalle GmbH oraz Gothaer Fahrzeugwerk GmbH), w zakresie, w jakim wymaga on od Republiki Federalnej Niemiec odzyskania kwoty 3 195 559 DEM, włączając w to należne odsetki od spółki Saxonia Edelmetalle GmbH oraz pomocy w całkowitej wysokości 6 496 271 DEM, włączając w to należne odsetki od spółki Zeitzer Maschinen, Anlagen Geräte (ZEMAG) GmbH.

- 2) Skarga zostaje oddalona w pozostałej części.
- 3) Komisja zostaje obciążona kosztami postępowania, włączając w to koszty postępowania w sprawie zastosowania środka tymczasowego w sprawie T-111/01.

Vesterdorf

Jaeger

Mengozzi

Martins Ribeiro

Dehousse

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu dnia 11 maja 2005 r.

Sekretarz

Prezes

H. Jung

B. Vesterdorf

Spis treści

Ramy prawne	II - 1587
Okoliczności powstania sporu	II - 1590
Przebieg postępowania i żądania stron	II - 1596
Co do prawa	II - 1598
W przedmiocie wspólnego zarzutu, opartego na naruszeniu praw skarżących w ramach postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE	II - 1599
Argumenty stron	II - 1599
— W sprawie T-111/01	II - 1599
— W sprawie T-133/01	II - 1601
Ocena Sądu	II - 1602
W przedmiocie zarzutu opartego na błędnych ustaleniach faktycznych w zaskarżonej decyzji (sprawa T-133/01)	II - 1608
Argumenty stron	II - 1608
Ocena Sądu	II - 1609
W przedmiocie zarzutu opartego na rzekomo błędnym stwierdzeniu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania pomocy dozwolonej decyzją Komisji z dnia 13 marca 1996 r. (sprawa T-111/01)	II - 1612
Argumenty stron	II - 1612
Ocena Sądu	II - 1614
— W przedmiocie zakresu decyzji z dnia 13 marca 1996 r.	II - 1615
— Co do stwierdzenia niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania kwoty pomocy, której zwrotu wymaga się od skarżącej w sprawie T-111/01	II - 1617
	II - 1641

W przedmiocie wspólnego zarzutu, opartego na błędnym określeniu przez Komisję beneficjenta pomocy będącej przedmiotem sporu	II - 1623
Argumenty stron	II - 1623
— W sprawie T-111/01	II - 1623
— W sprawie T-133/01	II - 1625
Ocena Sądu	II - 1626
— Co do zawartego w art. 3 zaskarżonej decyzji nakazu odzyskania spornej pomocy w odniesieniu do pozostałości pomocy w kwocie 22 978 000 DEM (sprawy T-111/01 oraz T-133/01)	II - 1628
— Co do zawartego w art. 3 zaskarżonej decyzji nakazu odzyskania spornej pomocy w odniesieniu do pozostałości w kwocie 12 000 000 DEM (sprawa T-133/01)	II - 1632
W przedmiocie kosztów	II - 1638